

Çocuklar için
**HAK ODAKLI
YARATICI
ETKİNLİKLER
REHBERİ**

Künye

Yayının Adı

Hak Odaklı Yaratıcı Etkinlikler Rehberi

Yayımlayan Kurum & İmtiyaz Sahibi

Müzikist Derneği

Danışman Kurum

İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi (Bilgi ÇOÇA)

Destekleyen Kurum

Hollanda Kraliyeti Başkonsoloslugu

Editör & Proje Koordinatörü

Onur Kahvecioğlu

İçerik Geliştirme Koordinatörü

Zeynep Zümbül

İçerik Geliştirme Ekibi (Rehber Elçileri)

Aslıhan Niksarlı, Aybüke Öksüz Coşkun, Ayşegül Kıcıman, Begüm Gamiş Çiftçi, Burçak Demir Uçar, Cem Demirayak, Deniz Eser Temel, Didem Çayırhan, Doğa Tamer, Ece Şentuna, Eda Gökmar, Emrah Kurum, Fatoş Kınay, İstem Gizem Demir, Melissa Kayışşahin, Özlem Bilge, Perihan Bal, Süeda Küçük, Taman Işık, Yunus Emre Benli

Tasarım & Redaksiyon

Onur Kahvecioğlu - Zeynep Çinkay

Yayın Tarihi

Nisan 2025

Yayın Türü

Eğitim Rehberi / Çocuk Hakları / Sanatla Eğitim

İletişim

www.muzikist.org

info@muzikist.org

Telif Hakkı

© 2025 Müzikist Derneği. Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

4

ÖNSÖZ

5

MÜZİKİST & BİLGİ ÇOÇA

6

ÇOCUKLARLA İNSAN HAKLARI
ÇALIŞIRKEN

14

KUŞLARIN SESİNİ
KEŞFEDİYORUZ

Bu etkinlik; çocukların doğayla daha yakından bağ kurmalarını sağlar ve doğadaki kuş seslerini keşfetmelerine yardımcı olur.

17

KUŞ SESİNDEN İLHAM ALAN
ŞARKILAR

Bu etkinlik; çocukların doğada duydukları seslerden ilham alarak yaratıcı düşüncelerini ve çocukların sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşayıp gelişmesi hakkı üzerine düşüncelerini hedefler.

20

SINIR BALONLARI

Bu etkinlik; çocukların kişisel alan kavramı ve birbirlerinin alanlarına saygı gösterme hakkında düşüncelerini sağlar.

22

HAYVAN TAKIMI: FARKLI AMA
BİRLİKTE

Bu etkinlik; çocukların çeşitlilik ve eşitlik kavramlarını tartışmalarını sağlar.

PARMAK İZİ HIÇ AYNI OLUR MU?

Bu etkinlik; çocukların biriciklik ve kendine özgü özellikler üzerine düşünmelerini ve bu konularda kendilerini ifade etmelerini sağlar.

24

KİMİN MESLEĞİ, KİMİN CİNSİYETİ ?

Bu etkinlik; çocukların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine sebep olan kalıp yargıları tanımlarını ve bu kalıp yargıları sorgulamalarını sağlar.

26

ÇOCUK HAKLARI ALBÜMÜ: KENDİ ŞARKIMIZI YAZIYORUZ

Bu etkinlik; çocukların çocuk hakları konusundaki farkındalığını artırır, yaratıcılığı teşvik eder. Ayrıca müziği kullanarak ifade yeteneklerini güçlendirir.

28

MELODİNİN RENKLERİ

Bu etkinlik; çocukların müziğin farklı duygular ve hikayeler ile nasıl ilişkilendirilebileceğini fark etmelerini sağlar.

Farklı bakış açıları ve kültürel geçmişlerin, aynı deneyimden farklı sonuçlar doğurabileceğini keşfetmelerine alan açar.

34

MAVİ KUŞ VE DOSTLARI

Bu etkinlik; çocukların felsefi bir hikaye aracılığıyla eşitlik, haklar, adalet ve iş birliği kavramları üzerine düşünmelerini sağlar.

36

ORMANDAKİ BÜYÜK MECLİS

Bu etkinlik, çocukların hak, adalet, eşitlik ve katılım gibi temel kavramları anlamalarını ve tartışmalarını sağlar. Etkinlik, çocukların topluluk içinde farklı görüşleri dinleme ve ifade etme becerilerini geliştirir.

39

EŞİTLİK AĞACI

Bu etkinlik; çocukların eşitlik ve adalet kavramlarının ne anlama geldiğini ve bu kavramların önemi üzerine düşünmelerini sağlar.

41

43

MÜZİKLE ANLA

Bu etkinlik; çocukların birbirlerini daha iyi anlamalarını ve duygularını paylaşmaları için eğlenceli bir ortam yaratarak müzik, hareket ve roller yoluyla empati kavramı üzerine düşünmelerini sağlar.

45

ÇEVRE KORUYUCULARI DOĞAYI KEŞFE ÇIKIYOR

Bu etkinlik; çocukların sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama ve gelişme hakkına dair farkındalık kazanmasını sağlar. Ayrıca, çevre kirliliği, suyun önemi, parklar, bahçeler, yaşam alanları ve yiyeceklerimizin nereden geldiği gibi konuları eğlenceli bir şekilde tartışmalarına yardımcı olur.

48

SINIF ANLAŞMASI

Bu etkinlik; çocuklara hukukun üstünlüğü kavramını tanıtmayı, sınıf içinde adalet ve saygı temelli bir ortam oluşturmayı ve kurallara uyma bilincini geliştirmeyi amaçlar.

51

YARARLI KAYNAKLAR

Önsöz

Müzikist'in yürütücülüğünde, İstanbul Bilgi Üniversitesi Çocuk Çalışmaları Birimi (Bilgi ÇOÇA) danışmanlığında ve Hollanda Kraliyeti Başkonsolosluğu desteğiyle hazırlanan bu rehber; çocukların hakları konusunda farkındalık sahibi olmalarını, bu haklara yönelik kendi aralarında tartışmalar yürütmelerini ve yaratıcı yollarla duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmelerini kolaylaştırmak için tasarlandı. Sanatın dönüştürücü gücünden faydalanarak, çocuk hakları alanında çalışan kolaylaştırıcılara yönelik oluşturulan bu rehber, 9-14 yaş aralığındaki çocuklarla hak temelli atölyeler yürütmek isteyen herkes için ilham verici bir araç olmayı amaçlıyor.

Rehberin içeriğinde yer alan 14 modül; görsel sanatlar, müzik, hareket ve yaratıcı yazarlık gibi sanatsal ifade biçimlerini kullanarak çocuk haklarını keşfetmeye alan açmayı hedefliyor. Bu modüller aracılığıyla; ifade özgürlüğü, katılım, eşitlik, çocukların sağlıklı bir çevrede büyümesi ve gelişmesi hakkı gibi hem Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde tanımlanan hem de İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde yer alan haklar üzerine çocukların kendi deneyimleri ve duygularını paylaşarak tartışması için bir alan açılması amaçlandı.

Bu rehber, şarkı sözlerinin çocuklarla beraber yazıldığı, sanatçı ve müzisyenlerin katkılarıyla oluşturulan 8 şarkılık Müzikist Çocuk Hakları Albümüyle eş zamanlı olarak geliştirildi. Çocuklarla yürütülen atölyelerde ortaya çıkan fikirler hem albümdeki şarkıların yazılmasını hem de rehberdeki etkinliklerin içeriğinin zenginleşmesini sağladı. Bu iki üretim, birbirini besleyen, güçlendiren ve çoğaltan bir sürecin parçaları oldu.

Etkinliklerin geliştirilmesi ve detaylandırılması aşamasında açık çağrı yoluyla davet edilen ve çocuklarla haklar üzerine çalışmalar yapan rehber elçileriyle biri yüz yüze olmak üzere 4 çalıştay gerçekleştirildi. Yüzyüze çalıştay akışını ve yöntemini Sürdürülebilirlik Adımları Derneği, çevrim içi çalıştayların akışını ve yöntemini BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi tasarladı. Rehber Elçileri ile birebir görüşmelerle çalıştaylarda üretilen modüller geliştirildi. Ardından BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi'nin danışmanlığında etkinlikler güncellenerek rehber şu an kullandığınız haline getirildi.

Bununla birlikte bu rehberin verimliliğini de ortaya koyacak olan pilotlama süreci, rehber yayımlandıktan sonraki uygulamalarla gerçekleştirilecek. Rehber Elçilerinin buradaki etkinlikleri çocuklarla deneyimleyerek rehberin iyi giden ve/veya aksayan yönlerini ortaya koyduğu geribildirim süreci Müzikist tarafından yürütülecek. Bu açıdan rehber gelişime ve geribildirime açık. Sizler de çocuklarla rehberde yer alan herhangi bir etkinliği deneyimledikten sonra 13. sayfada yer alan geribildirim formunu doldurarak rehberin gelişimine katkı sağlayabilirsiniz.

Hazırlık sürecine katkı sunan tüm paydaşlara, uzmanlara, gönüllülere teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu rehberin, çocuk hakları alanında yürütülecek yaratıcı ve kapsayıcı çalışmalara ilham vermesini dileriz.

Müzikist, müzik ve müzik eğitiminin daha erişilebilir ve kapsayıcı olması gerektiğine inanıyor; bu nedenle hak odaklı, çokkültürlü, doğa eksenli ve kolektif üretime dayalı bir yaklaşım benimsiyor. 2017'den bu yana kırsaldaki köy okullarında çocukların nitelikli müzik eğitimine erişimini artırmak için atölyeler düzenliyor, köy öğretmenleriyle ortak çalışmalar yürütüyor ve bu alana yönelik özel içerikler ile eğitim modülleri geliştiriyor. Aynı zamanda müzik bölümü öğrencilerinin kariyerini destekleyen mentorluk programları yürütüyor, genç sanatçılara konserler ve festivaller aracılığıyla görünürlük ve sahne alanı sağlıyor. Akademik literatür taramaları ve alan araştırmalarına dayalı bilimsel çalışmalarla yaklaşımını güçlendiriyor; geliştirdiği elçilik programıyla da ulusal ve uluslararası iş birlikleri kuruyor. Topluluğa önem veren anlayışıyla mottosu olan müziğin tüm renklerini keşfetme yolculuğunu çeşitlendiriyor. Müzikist son yıllarda, müziğin ifade gücünü topluluk esenliği ve insan hakları alanında kullandığı projeler geliştiriyor. Çocuk Hakları Albümü & Rehberi Projesiyle Müzikist; yaratıcı alanların zor konuları işleme ve içselleştirme konusundaki kabiliyetini bir kez daha öne çıkarıyor.

Çocuk Çalışmaları Birimi, kısa adıyla ÇOÇA, 20 Kasım 2007'de kuruldu. İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde çocuk hakları alanında çalışan bir birim. Tüm çocukların seslerinin duyulduğu, görüşlerinin dikkate alındığı, kararlarda söz haklarının olduğu, haklarının korunduğu bir dünyaya katkıda bulunmak için çalışıyor. Son dönemdeki çalışma alanları içinde çocuk hakları eğitimi / insan hakları eğitimi, çocuğun iyi olma hali, çocuk katılımı, çocuklar arasında toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk işçiliği ile mücadele yer alıyor. Bu alanlarda araştırmalar yapıyor. Eğitimler veriyor ve eğitim materyalleri geliştiriyor. Çocukların seslerini duyurabilecekleri araçlar geliştiriyor. Bilgi ve farkındalık artırmak için etkinlikler yapıyor, içerikler üretiyor. Farklı kişi ve kurumlarla iletişim ve işbirlikleri kuruyor. Çocuk haklarının hayata geçmesi için karar vericilere öneriler ve modeller sunuyor. BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi ve çalışmaları hakkında detaylı bilgi için cocuk.bilgi.edu.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

Çocuklarla İnsan Hakları Çalışırken

Bu rehberde yer alan 14 etkinlik doğrudan ya da dolaylı olarak çocukların insan hakları ile ilgili bağlantılıdır. Bu nedenle bu başlık altında öncelikle insan hakları eğitiminin ne olduğuna ve nasıl olduğuna değinilecek; ikinci kısımda ise çocuklarla hak temelli çalışmak için kolaylaştırıcılık becerilerine yönelik kısa bir bilgilendirme yapılacaktır.

NEDEN İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ? ¹

Çocukların insan hakları eğitimi ile karşılaşmasının önemi birkaç açıdan anlaşılabilir. Çocukluk dönemi, gelişime açık bir dönem olduğu için insan hakları odaklı yaşam boyu öğrenmenin başlaması için uygun bir dönemdir. Çocuk bu dönemde toplum, aile ve kişisel ilişkileri de kullanarak insan haklarının genel hedeflerini somut bir şekilde yaşamı içerisinde anlamlı bir yere koyabilir.

İnsan hakları eğitiminin özel programlarla verilmesinin yanında, çocukların sürekli öğrenimleri ile bütünleştirilmesi de önemlidir. Böylece nasıl insan hakları çocukların gündelik yaşam deneyimlerinin bir parçası ise insan hakları eğitimi de yaşamlarının bir parçası olacaktır.

Ayrıca haklarını bilen çocukların zarar görme ve istismara uğrama riski gittikçe azalacak, haklarını talep ederek savunabilecekleri imkanlar artacaktır. İnsan hakları eğitimi, özgür, adil ve barışçıl toplumların kurulmasına katkı sağlar. İnsan hakları ihlallerine karşı strateji geliştirme alanı yaratır ve kaliteli bir eğitimin olmazsa olmazı olarak düşünülmelidir. Ayrıca uluslararası çapta imzaya açılmış pek çok sözleşme de insan hakları eğitimi almanın bir insan hakkı olduğunu vurgulamaktadır.

İnsan hakları eğitiminde; çocukların insan haklarını içselleştirmeleri için bilgi, tutum ve beceri açısından öğrenme süreçleri vurgulanır. Bütünsel bir yaklaşım içerisindeki bu öğrenme süreçleri aşağıdaki gibidir;

1. Burada yer alan bilgiler Pusulacak:Çocuklar için İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzunda İnsan Hakları Eğitimi Nedir? başlığının altında aktarılan bilgiler özetlenerek hazırlanmıştır. Flowers, Nancy (2010). Pusulacak: Çocuklar için insan hakları eğitimi kılavuzu. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

İnsan Hakları Hakkında Öğrenme

Çocukların insan haklarına yönelik bilgi ve farkındalık kazanmasına yönelik öğrenme yaklaşımında hakları öğrenmek ve yaşanan haksızlıkların farkına varmak hedeflenir. Hakların yorumlanmasında ve yaşanmasında farklılıklar olmakla birlikte hakların evrensel olduğu ve geçerli yaşam standartlarını ortaya koyduğu kabulüyle hareket edilmelidir.

İnsan Hakları İçin Öğrenme

Bu öğrenme yaklaşımında çocukların insan haklarına nasıl saygı göstereceklerini ve haklarını nasıl savunacaklarını öğrenmeleri hedeflenir. İnsan hakları kültürünün oluşması için oldukça önemli olan insan hakları becerileri; aktif dinleme ve iletişim, eleştirel düşünme, işbirliği, sorun ve çatışma çözmeye yatkınlık, fikir birliği oluşturma, akranlarla birlikte demokratik katılım ve görüşlerini özgüvenle ifade etmedir.

İnsan Hakları Ortamında Öğrenme

Çocukların ve tüm insanların birlikte yaşamalarına dair ilkeleri oluşturan insan hakları, hukuki metinler olarak görünse de deneyimlerle ve eylemlerle somutlaşır. Çocuklar nezdinde derslerde öğrendiklerinden farklı olarak deneyimlenen ya da gözlemlenen somut örnekler, uzun bir sürece yayılabilmekle birlikte insan haklarına yönelik tutum ve değerlerin oluşmasını sağlar. Bu nedenle insan haklarının hayata geçtiği bir ortamın tesis edilmesi, bir model olarak çocukların insan hakları temelli yaklaşımı deneyimlemelerini ve tutum olarak yaşantılarında yer vermelerini sağlayacaktır.

Aşağıdaki görselde görüleceği üzere insan hakları eğitimi çocukların hayatındaki diğer eğitim alanları ile sıkı sıkıya bağlı bir ilişki içerisinde. Bu ilişki birbirinin yerini doldurmeyen, birbiriyle bağlantı kuran bir ilişkidir. İnsan haklarının karşılıklı bağımlı ve bölünemez olma özellikleri nedeniyle bu temalar ve eğitim alanları tek başına ele alınamaz.

Görsel: Pusulacık Çocuklar için İnsan Hakları Eğitimi Kılavuzundan Esinlenerek Hazırlanmıştır.

İNSAN HAKLARI EĞİTİMİ METODOLOJİSİ²

Son olarak yukarıda özelliklerini detaylandırdığımız insan hakları eğitiminin metodolojisinin nasıl olacağı üzerine bilgi aktarımı yapacağız. İnsan hakları eğitimi metodolojisi, grup büyüklüğü, sosyal düzen, eğitimcinin ve katılımcıların faaliyetleri, öğrenme aşamaları ve kullanılan araçlar gibi çeşitli unsurların belirli bir biçimde bir araya gelmesi şeklinde ifade edilebilir. “Çoklu Yöntem Yaklaşımı” isimli bu metodoloji yukarıdaki görselde yer alan unsurları içeren dört temel ilkeyle vurgulanır. Bu ilkeler;

1 KATILIM

Bu ilke insan hakları eğitiminin odağında uzmanların veya öğrenme konusunun değil öğrenenin olmasını tavsiye eder. Önemli olan öğrenenin deneyimlemesi ve deneyimini paylaşacağı bir alanı bulabilmesidir.

2 ETKİLEŞİM/İTERAKTİFLİK

Uzmanlık, tavırlar ve becerilerin paylaşımı eğitimci kadar öğrenenler tarafından da yapıldığında, eğitimci geleneksel egemen konumundan ayrılır ve böylelikle cinsiyet, eğitim veya kültürel altyapıları ne olursa olsun her bir öğrenenin etkileşim, iletişim ve yetkinliklerinde ortak olan yöntemsel öğelerin uygulanması için alan açılır. Dolayısıyla eğitim sürecinin içindeki herkes bir öğrenen topluluk görevi üstlenir.

2. Burada yer alan bilgiler İnsan Haklarını Anlamak-İnsan Hakları Eğitimi El Kitabı'nda "İnsan Hakları Eğitimi Metodolojisi" başlığının altında aktarılan bilgiler özetlenerek hazırlanmıştır. - Benedek, W. (2014). *İnsan Haklarını Anlamak-İnsan Hakları Eğitimi El Kitabı*.

ÜZERİNE DÜŞÜNME

Bu ilke yeni olguların, fikirlerin ve perspektiflerin yeniden değerlendirilerek, kişinin yeni olgular ve farklı perspektifler ışığında kendi fikir ve duruşunu sorgulamasını vurgular. Bu ilkenin hayata geçmesi öğrenende eleştirel düşünmenin de kapısını aralar. Üzerine düşünülecek olgular gündelik yaşamla ilişkili olmalıdır.

ÖNGÖRÜ/SEZME

Bu ilke ise gündelik hayattaki deneyimleri de dikkate alarak bir grup içindeki dinamik süreçleri anlamak ve bu süreçlere rehberlik etmeyi ifade eder.

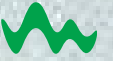

ÇOCUKLARLA ÇALIŞMA VE KOLAYLAŞTIRICILIK BECERİLERİ

Çocuklarla insan hakları temaları üzerine konuşacağımız bir etkinliği yürütürken yukarıda da bahsedildiği gibi bir insan hakları ortamı yaratmak ve çocuklara rol model olmak oldukça önemlidir. İnsan hakları kültürüne saygı duymayan ve bunu geliştirmeyen bir ortamda bir çocuğun insan haklarını öğrenmesi çok zordur. Çocuklarla yapılan çalışmaların hak temelli olması kullanılan metodolojiden hareketle kolaylaştırıcının insan hakları konularına yönelik bilgi düzeyi, tartışmaları yönetmek için kullandığı yöntemler, öğrenme sürecini kolaylaştıran yaklaşımı vb. gibi pek çok faktöre bağlıdır.

Her şekilde çocuklarla yapılan bir çalışmanın hak temelli olup olmadığı konusunda sağlama yapmamızı sağlayacak ilk araç; çocukların insan haklarını düzenleyen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin aşağıdaki şekilde yer alan 4 temel ilkesidir.

İlkelere bağlı yaklaşımı somutlaştırmak için iki örnek verelim.

Çocuğun üstün yararı ilkesi uyarınca; çocuklar arasında yaşanması öngörülebilir çatışmalar herkesin katılma ve görüşünü ifade etme hakkını ön plana çıkaran, topluluktaki her bireyin grubun uyumu ve iyiliğinden sorumlu olduğunu vurgulayan bir tarzda ele alınmalıdır. Kolaylaştırıcının açtığı alanda çocukların çatışma durumlarının çözülmesinde aktif bir rol oynayabildiği durumlarda insan hakları yaklaşımının çocuklarda güçlendiği gözlemlenebilir.

İnsan hakları konularıyla doğrudan bağlantılı ayırım gözetmeme ilkesini çocuklara aktarırken pratikte deneyimlemelerini de sağlamak yine etkili yollardan bir tanesidir. Bir kolaylaştırıcı ne kadar iyi niyetli olsa da yaşadığı çevre ve kültürün etkilerini az çok yansıtır. Ön yargıların, kalıplaşmış yargıların, toplumsal cinsiyet eşitsizliği yaratacak düşünce ve eylemlerin olmadığı bir öğrenme ortamı çocukların eşitlik durumunu yaşamasına ve içselleştirmesine alan tanır. Örneğin bir etkinliğin bütün bölümlerine kızların da eşit biçimde katılması için özel çaba harcıyarak ve gönüllü katılımı sağlamak için etkinliği uyarlayarak etkinliklerdeki çözümleme aşamasına gelmeden de eşitlik üzerine konuşma ve sorgulama imkanı yaratabilirsiniz.

Hak temelli yaklaşıma sahip bir kolaylaştırıcıyı yukarıdaki görselle basitçe ifade etmeye çalıştık. Bununla birlikte vurgulamak gerekir ki kolaylaştırıcılık becerilerini geliştirmek bir süreç işidir. Kolaylaştırıcı rolünü üstlenecek kişinin hazır bulunmuşluğu deneyimle (ve bazen düşüp kalkarak), iyi bir geribildirim ve izleme sistemi içerisindeyse daha hızlı gelişim gösterir. Bazen çok uzun yıllara dayanan kolaylaştırıcılık deneyimi olan kişiler bile ezberlerini bozacak durumlara karşılaşılarak hak temelli bir yaklaşımla çalışamayabilirler. Kolaylaştırıcının da her zaman bir öğrenme süreci içerisinde olabileceğini hatırlatarak bir **kolaylaştırıcıdan beklenen becerileri** aşağıda paylaşmak isteriz.

ÖĞRENME HEDEFLERİNE UYUMLU OLMA

Kolaylaştırıcı yapılacak etkinliğin amaç, hedef ve kazanımlarını takip etmeli, çalışma öncesinde, sırasında ve sonrasında bu hedeflerin ne kadar hayata geçtiğini gözden geçirmelidir.

GEREKLİ UYARLAMAYI YAPMA

Bazen ne kadar hazırlıklı olursa da uyarlama yapmak, sınırları önceden belirlenmiş olan akışı "önce çocuklar" ilkesiyle hareket ederek değiştirmek gerekebilir. Kolaylaştırıcı böyle durumlarda uyarlama yapmaya ve akışı esnetmeye hazır olmalıdır.

HAZIRLIKLI OLMA

Kolaylaştırıcı etkinliği yürütmek için ihtiyaçlarını önceden bilmeli, gerekli hazırlıkları yapmalıdır. Etkinliğin işlemesinin riskli olabileceği durumlarda gerçekçi ve uygulanabilir bir B planı düşünmesi de bu hazırlığın bir parçasıdır.

ZAMAN KONTROLÜ

Kolaylaştırıcı yapılan çalışmanın etkisini ve verimliliğini yüksek tutabilmek için etkinliklerin ve molaların süresini takip etmelidir.

MEKAN KONTROLÜ

Kolaylaştırıcı mekanın etkinliğe uygunluğunu önceden kontrol etmeli ve mekanda çocukların fiziksel güvenliği için risk oluşturabilecek durumlara karşı ihtiyatlı olmalıdır.

ADİL, EŞİTLİKÇİ

Kolaylaştırıcı çocukların kendisini gözlemlediğini ve onlara rol model olduğunu aklında tutarak adil ve eşitlikçi olmalıdır. Özellikle hakların konuşulduğu bir ortamda adil ve eşitlikçi olmak çocukların bu kavramları zihinlerinde daha iyi oturtmaları ile sonuçlanır.

SAYGILI

Kolaylaştırıcı çocuklarla etkinlik yürütürken hem çocukların oradaki varlığına hem gönüllülük durumuna hem de görüşlerine saygılı olmalıdır.

EŞİTLER İLİŞKİSİ KURMA

Kolaylaştırıcı rolünü bırakmadan, çocuklardan geri bildirim duymak ve onlarla birlikte karar vermek konularında teşvik edici olmalıdır.

NET YÖNERGELER

Kolaylaştırıcı etkinliğe yönelik yönergeler verirken net, basit ve anlaşılır ifadeler kullanılmalıdır.

MERAKLI, ÖĞRENEN

Kolaylaştırıcı merak duygusunu canlı tutmalı, öğrenmeye ve gelişmeye açık olmalıdır.

DİKKATLİ, GÖZLEMÇİ

Kolaylaştırıcı etkinlik sırasında öngörülü olmasını sağlayacak şekilde dikkatle takip eden ve gözlemci bir rol üstlenmelidir.

ŞEFKATLİ

Hem kendisine hem de kolaylaştırıcılık yapacağı gruba karşı şefkatli ve empatik olmalıdır.

Son olarak,

etkinliklerin her aşamasında çocukların anlamlı katılımlarının sağlandığından, çocuk güvenliği açısından yapılacak etkinliğin çocuklarda hiçbir fiziksel ya da ruhsal risk barındırmadığından emin olunmalıdır.

Çocukların anlamlı katılımı ile ilgili Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi tarafından hazırlanan 12. Genel Yorum'a bakarak detaylı bilgi edinebilir; öğrenme ortamında çocukların katılım hakkını gerçekleştirmenin püf noktalarına dair başka öneriler almak için BİLGİ Çocuk Çalışmaları Birimi tarafından hazırlanan rehberi buradan inceleyebilirsiniz.

Etkinlik yürütülürken her zaman kolaylaştırıcıya bir kişinin eşlik etmesi hem dikkatler dağıldığında etkinliği takip eden ikinci bir göz olması hem de geri bildirim aynı atmosferi soluyan bir başka kişiden alabilmek açısından faydalıdır. Bu yüzden bu rehberdeki etkinlikleri iki kişi olarak yürütmenizi öneriyoruz.

Bu rehberde yer alan etkinlikleri uygulamadan önce rehberin son bölümünde yer alan yararlı kaynaklar kısmında temalara göre ayrılmış olan bilgi girdisini incelemek ve etkinliğin temasına yönelik yeterli bilgiye sahip olmak kolaylaştırıcının hazır bulunuşluğu için oldukça kritiktir. Ayrıca rehberdeki herhangi bir etkinliği deneyimledikten sonra aşağıda qr kodu verilen ve buradan ulaşabileceğiniz geribildirim formunu doldurmanızı rica ediyoruz. Böylece rehberde iyi giden/aksayan yönleri sizlerin desteğiyle belirleyip rehberin geliştirmeye ve daha kullanışlı bir hale getirmeye devam edebiliriz.

Kuşların Sesini Keşfediyoruz

10-14 YAŞ

Malzemeler: 3-4 dürbün

Süre: 90 dakika

Bu etkinlik; çocukların doğayla daha yakından bağ kurmalarını sağlar ve doğadaki kuş seslerini keşfetmelerine yardımcı olur.

Hazırlık (10 dakika)

Çocuklarla bir bahçede veya kent ormanında buluşun. Çocuklarla çember şeklinde oturduktan sonra aşağıdaki soruları sorarak birkaç gönüllüden cevapları alın:

- **Doğada bizimle birlikte yaşayan başka canlılar var mı?**
- **Bu canlıları her zaman görebiliyor muyuz? Duyduklarımız var mı? Hangileri?**

- Bu canlılar nerede yaşıyor olabilirler"

Çocuklara bugün doğanın tadını çıkaracağınızı, kuş seslerini dinleyeceğinizi ve gözlem yapacağınızı söyleyin. Doğanın bir müzik orkestrası gibi olduğunu; bu orkestranın parçası olarak her kuşun kendine has bir sesi olduğu bilgisini verin ve etkinliği yürütmeye başlayın. Doğanın müziğini dinlemek için tam bir sessizlik gerektiğini ve bu gözlem süresince doğaya zarar vermeyecek şekilde özenli davranmaları gerektiğini çocuklara hatırlatın. Bu hatırlatmayı "Doğa, hepimize hayat veren bir arkadaş gibidir. Ağaçlar, hayvanlar, nehirler... Hepsi bu dünyayı daha güzel ve yaşanabilir hale getirir. Doğayı korumak, ona karşı olan sevgimizi ve ona ihtiyacımızı gösterir. Doğaya zarar vermemek, doğayla birlikte yaşamamızı sağlar. Senin de doğanın bir parçası olduğunu ve onunla birlikte büyüdüğünü unutmaman önemli." şeklinde bir hatırlatma ile yapabilirsiniz.

Çocukları bir bahçeye, yeşil alana veya kent ormanına götürün. Hava durumuna göre çocukların sıkı giyinmesini sağlayın.

Sessiz Yürüyüş (30 dakika)

Şimdi çocuklarla birlikte sessiz bir yürüyüşe çıkın. Yavaşça yürüyerek kuş seslerini dinleyin. Çocuklarla birlikte ağaçların üzerinde ya da uçmakta olan, görebildiğiniz kuşları gözlemleyin. Gözlem yaparken, tüm çocukların dürbünleri eşit sürelerde kullanmasını gözetin.

3

Kuş Seslerini Taklit Etme (15 dakika)

Çocukların çember şeklinde konumlandığı bir oturma düzenine geçin ve duydukları kuş seslerini sırayla taklit etmelerini isteyin. Bu taklit aşamasında isterlerse bedenleriyle ses çıkararak, alkış tutarak, parmak şıklatarak, doğada bulunan yaprakları, dalları birbirine sürtebileceklerini söyleyin.

Kuşlar Hakkında Sohbet (15 dakika)

Tüm taklitler tamamlandığında aşağıdaki soruları sorarak çocukların deneyimleri hakkındaki görüşlerini duymaya çalışın.

- Etkinlik sırasında nasıl hissettiniz?
- Gördüğünüz veya sesini duyduğunuz kuşlar nasıldı? Aklınızda kalan özellikleri nelerdi?
- Kuş taklitleri arasında sizi şaşırtan taklitler var mıydı?
- Bu kuşlar nerelerde yaşıyor olabilir? Yaşarken nelere ihtiyaç duyuyorlardı?
- Hayvanların da insanlar gibi ihtiyaçları olduğuna göre onlar gibi hakları da var mıdır? Bu haklar neler olabilir?

Toparlama ve Kapanış (20 dakika)

Kuşların her birinin farklı ve özel olduğunu ve her canlının yaşam hakkının olduğunu söyleyin. Ardından aşağıdaki soruları sorun.

- Çocuklar da kuşlar ve diğer canlılar gibi birbirinden farklı mıdır? Cevabınız evetse onların da hakları birbirinden farklı mıdır? Neden?
- Çocukların hakları deyince aklınıza neler geliyor? Kuşlarda olduğu gibi çocukların da yaşam hakkı var mıdır?
- Sizce çocukların yaşam hakkının sağlanması için neler yapılabilir? Kimlere, hangi sorumluluklar düşer?

5

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde çocukların da yaşama ve gelişme hakkının tanımlandığından bahsedin. Bu hakka göre tüm çocukların farklılıkları ne olursa olsun özgür, güvenli ve sağlıklı bir şekilde yaşama ve gelişme hakkı olduğunu söyleyin.

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Kolaylaştırıcıya Notlar

Etkinliğin ikinci adımında, yürüyüş yapacağınız rotaya ve kullandığınız dürbün sayısına göre kuş gözleminin süresini uyarlayabilirsiniz.

Etkinliğin onlar için nasıl geçtiğine yönelik bir değerlendirme çalışmasını son adımdan sonra uygulayın.

Kuş Sesinden İlham Alan Şarkılar

10-14 YAŞ

Malzemeler: Defter, kalem, doğadan materyaller (kurumuş yapraklar, kozalaklar, ağaç kabukları, dallar, taşlar, toprak)

Süre: 90 dakika

Bu etkinlik; çocukların doğada duydukları seslerden ilham alarak yaratıcı düşüncelerini ve çocukların sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşayıp gelişmesi hakkı üzerine düşüncelerini hedefler.

Hazırlık (10 dakika)

Çocuklara yaratıcı düşünme kısmına geçmeye hazırlayıcı aşağıdaki sorular sorarak etkinliğe başlayın.

- Çevrenizde gezerken kuş sesleri duyuyor musunuz? Nasıl sesler duyuyorsunuz?
- Bu sesleri duymak size nasıl hissettiriyor?
- Duyduğunuz ve aklınızda kalan kuş seslerinden bir taklit yapmak isteyen var mı?

Yaratıcı Düşünme & Şarkı Sözü Yazma (50 dakika)

Şimdi çocukların hayal gücünü kullanmalarına alan açın. Çocuklara şu soruları sorun:

- Eğer siz bir kuş olsaydınız sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama ve gelişme hakkınız için nasıl bir şarkı söylediniz?
- Sizce su kuşu olarak bir flamingo şarkı sözü yazsa ya da dağların hakimi bir kartal şarkı sözü yazsa neler söylerdi?

Çocuklara beyaz kağıtlar dağıtın ve 10 dakikalık bir süre boyunca beyaz kağıtlara şarkı sözleri düşünüp yazmalarını isteyin. Şarkı sözlerini yazarken kendilerini rahat hissetmelerini, bunun bir yarışma olmadığını belirtin. Önemli olanın fikir ve görüşlerini ifade etmek olduğunu özellikle söyleyin.

1

Herkes şarkı sözlerini hazırladıktan sonra öğrenme ortamında daha önce hazırladığınız bir yere çocukların şarkı sözlerini yapıştırmalarını isteyin.

Tüm sözler yapıştırıldıktan sonra herkesin birbirinin ne yazdığını görmesini sağlamak adına küçük bir sergi gezisi düzenleyin. Sergi gezisi bittikten sonra 5 dakikalık kısa bir zamanda gönüllü olan birkaç çocuktan şarkılarını okuması isteyin.

İkinci adımda çocuklarla birlikte şarkı sözü yazma kısmına geçin. Şimdi herkesin birlikte katkı vererek bir şarkı yazacağını söyleyin. Daha önce çizgiler çekerek hazırladığınız A3 boyutunda bir kağıdı ortaya çıkarın. Çocuklardan bu ortak kağıda daha önce bireysel olarak yazdıkları şarkı sözlerinden en çok hoşlarına giden bir cümleyi seçip, bir satıra sırayla yazmalarını söyleyin.

Çocuklara bireysel çalışmalarında yazdıkları şarkı sözlerini hatırlamaları için 5 dakika süre verin. Ardından herkesin sırayla satırlara cümlesini yazıp, yazdığı yeri katlayıp yanındaki arkadaşına verdiğini takip edin. Herkes bir cümle yazdıktan sonra tamamen katlanan kağıdı açın ve birlikte üretilen şarkı sözünü tüm sınıfa okuyun.

Sözleri Melodilere Dönüştürme (20 dakika)

Artık kuş seslerinden ilham alarak hazırlanan ve herkesin katkısıyla ortaya çıkan ortak şarkı sözlerinizin hazır olduğunu söyleyin. Şimdi de hep birlikte kuş seslerinden ilham alarak şarkı sözlerine melodiler hazırlayacaklarını söyleyin. Bunun için etkinlik öncesi hazırlanan **doğada bulunan materyaller, enstrümanlar veya çocukların kendi bedenlerini** kullanarak çıkarabildikleri sesleri melodi oluştururken kullanabileceklerini söyleyin. Bu adımda verilen süre boyunca şarkı sözleri ile bağlantılı bir melodi oluşturun; melodiyi oluştururken tüm çocukların melodiye eşit düzeyde katkı vermesini gözetin.

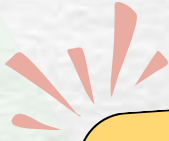
Çözümleme (10 dakika)

4

Çocuklarla sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama ve gelişme hakkının tüm canlılar için önemine dair tartışma yürütmek için şu soruları sorun:

- Bu etkinlik sizin için nasıl geçti? Hem şarkı yazarken hem de melodi hazırlarken kuşların ötüşlerinden ilham almak, doğadaki malzemeleri ya da bedeninizi kullanarak şarkı yapmak size nasıl hissettirdi?
- Birlikte yazdığınız şarkının sözlerinde ilk defa duyduğunuz, sizi şaşırtan/etkileyen bir şey oldu mu? Evetse nedir?
- Sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşayıp gelişmenin önemi nedir? Bu soruyu çocuklar için sorduğumuzda cevabınız nasıl farklılaşır?
- Böyle bir çevreyi meydana getirmek ve sağlamak konusunda kimler sorumludur? Sorumlu olan kişiler neler yapmalıdır?

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Kolaylaştırıcıya Notlar

2. Adımdaki soruların sorulmasının amacı çocukların hayal gücünü ve yaratıcı yazma becerilerini haklar üzerine düşünerek harekete geçirmelerini sağlamaktır. Bunun yanında çocukların kendilerinin sağlıklı ve güvenli bir çevrede büyümesi ve gelişmesi için ihtiyacı olan temiz hava, temiz su, yaşam alanının korunması, sağlıklı bir şekilde büyüebilme, özgürce seyahat edebilme, temiz ve güvenli gıda, güvenli yaşam hakkı gibi ifadelerin kuşlar açısından çıkması beklenir.

Bu nedenle ikinci soruda flamingo ve kartal örnekleri üzerinden farklı mekanlarda yaşayan kuşlardan örnekler verilmiştir. Konuşmak istediğiniz konuyla ilgili olarak bu örnekleri değiştirebilirsiniz.

Sınır Balonları

Bu etkinlik; çocukların kişisel alan kavramı ve birbirlerinin alanlarına saygı gösterme üzerine düşünmelerini sağlar.

Malzemeler: Balonlar

Süre: 50 dakika

Hazırlık (10 dakika)

Her çocuğa bir balon verin ve balonları şişirmelerini isteyin. Bu balonların, onların "**kişisel alanlarını**" temsil ettiğini belirtin. Çocuklardan balonları düşürmeden ve patlatmadan, hareket etmelerini ve sınıfın içinde gezinmelerini isteyin.

Bu arada kolaylaştırıcı olarak kendinizin ebe olacağını ve bu balonları almaya çalışacağınızı söyleyin. Balonlara sadece ebenin dokunabileceğini ve bunun için hamle yapabileceğini özellikle vurgulayın. Diğer katılımcıların birbirlerinin balonlarına dokunmamalarını, birbirlerine çok yaklaşmamalarını ve sınırlarına dikkat etmelerini hatırlatın. Balonları patlayan ya da balonunu düşüren bir kişi bile olsa oyunun biteceğini ve herkesin oyunu kaybedeceğini söyleyin. Bu nedenle balonu taşıyanlar olarak diğer katılımcıların da balonlarını korumaya çalışacaklarını söyleyin.

Sınır Balonları Etkinliği (15 dakika)

Etkinliği başlatın ve ilk 5 dakika boyunca ebe olarak hareket ederken çocukların balonları düşürmeleri için çok çaba sarf etmeyin. Oyunu durdurun ve birazdan oyunun tekrar başlayacağını, çocukların balonlarını korumaları gereken 5 dakikaları daha olacağını söyleyin.

Çocuklara taktik yapmaları için 5 dakika kadar aralarında konuşabilecekleri bilgisini verin. 5 dakika sonunda çocuklar taktiklerini belirlediklerinde oyunu tekrar başlatın. Bu kez çocukların balonlarına dokunup balonlarını düşürmeye çalışın. Bir katılımcı balonu düşürse de düşürmese de 5 dakika içinde etkinliği bitirin ve çocukların balonlarını kenara bırakarak tekrar çember şeklinde oturma düzenine geçmelerini isteyin.

Çözümleme (25 dakika)

Çocuklara aşağıdaki soruları sorarak etkinliği tartışmaya başlayın:

- Etkinlik nasıldı? Etkinlikte neler oldu?
- Balonunuzu korumak kolay mıydı? Zor muydu? Neden?
- Başkalarının balonunu korumak için ne yaptınız? Nasıl stratejiler geliştirdiniz? Bu stratejiler işe yaradı mı?

Aşağıdaki soruları sorarak etkinlikle gerçek hayat arasında çocukların bağlantı kurmasını sağlayın.

- Sizce kendi balonlarınızı ve tüm balonları korumak neden önemliydi? Balonlar gerçek hayatta neyi temsil ediyor olabilir? Ebe kimi temsil ediyor olabilir?
- Kişisel alan nedir? Çocukların kişisel alanı deyince aklınıza neler geliyor?
- Çocukların kişisel alanını korumakla sorumlu olanlar kimlerdir?

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre çocukların özel yaşam hakkına sahip olduğunu ve kişisel alanın da özel yaşamın bir parçası olduğunu söyleyin. Kişisel alanı korumakla sorumlu olan devletlerin ve yetişkinlerin aynı zamanda Sözleşme'nin hayata geçmesinden de sorumlu olduğu bilgisini verin. Bununla birlikte çocukların da yetişkinler tarafından desteklenerek kendi haklarını koruyabileceklerini söyleyin. Örneğin kendilerine özel bilgileri paylaşırken özenli davranmak, rahatsız olduğu bir beden teması ile karşılaştığı durumda bu durumu güvendiği bir yetişkine söylemek gibi yollarla çocukların da kendi özel alanlarını koruyabileceklerini belirtin.

Son olarak çocukların kendi özel alanlarını korurken tıpkı oyunda olduğu gibi başkalarının özel alanına da girmemesinin hatta başkalarının özel alanını da korumaya çalışmasının hakların hayata geçmesi için önemli olduğunu söyleyin.

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Hayvan Takımı: Farklı Ama Birlikte

Malzemeler: Kartlara çizilmiş hayvan görselleri (farklı hayvanlar: aslan, kaplumbağa, kuş, balık, zürafa gibi)

Süre: 50 dakika

Bu etkinlik; çocukların çeşitlilik ve eşitlik kavramlarını tartışmalarını sağlar.

1 Hayvanları Bilmece (20 Dakika)

Çocukları ikişerli gruplara ayırın. Her gruba bir hayvan kartı verin. Çocuklardan oluşturdıkları bu hayvanların seslerini, hareketlerini hatta duruşlarını taklit etmelerini isteyin. Her taklit yapıldıktan sonra çocukların taklidi yapılanın hangi hayvan olduğuna dair tahmin yürütmesini sağlayın.

2 Hikaye Anlatımı (10 Dakika)

Sonrasında aşağıdaki hikayeyi anlatın:

Bu hayvanlar birlikte bir ormanda yaşıyorlar ama hepsi birbirinden farklı. Bir gün ormanda büyük bir yağmur yağıyor ve herkes bir araya gelip yardımlaşıyor. Zürafa yüksek dallardan meyve topluyor, kuş haber getiriyor, kaplumbağa saklanacak yer buluyor. Fil, güçlü hortumuyla yağmur suyunu biriktirip arkadaşlarına içme suyu sağlıyor. Karınca, küçük tüneller kazarak suyun akıp gitmesini sağlıyor ve hayvanların kuru bir alanda kalmasına yardımcı oluyor. Maymun ağaç dallarından sallanarak kuru yapraklar topluyor ve yere döşeyip hayvanların dinlenebileceği kuru bir alan yaratıyor. Tavşan hızlı hareket ederek ormanın güvenli köşelerini keşfedip arkadaşlarına saklanacak yer gösteriyor. Yarasa uçup yağmurun ne zaman duracağına dair ipuçları buluyor ve tüm hayvanlara haber veriyor.

Bütün hayvanlar farklı özelliklere sahip olsa da birbirlerine yardım ederek zor zamanların üstesinden geliyorlar. Her hayvanın farklı bir yeteneği var ve bu yetenekler bir araya geldiğinde, birlikte yaşamak çok daha kolay ve güzel oluyor.

3

Toparlama ve Kapanış (20 dakika)

Hikaye sonrası aşağıdaki soruları sorarak çocukların etkinlik üzerine tartışmasını sağlayın:

- Etkinlik sizin için nasıl geçti? Taklit edilen hayvanları tahmin etmek kolay mıydı, zor muydu? Neden?
- Taklitler arasında sizi şaşırtan bir taklitle karşılaştınız mı? O hayvanın öyle hareket ettiğini daha önce duymuş muydunuz?
- Tüm canlılar aynı şekilde mi davranır? Nasıl farklılıklar vardır?
- Canlıların farklı davranışları eşit olmalarını etkiler mi? Neden?
- Hikayeye bakınca her hayvan farklı özelliklere sahip ama hepsi birlikte çalışabiliyor. Sizce bu neden önemli?
- Farklılıklar çocukları nasıl güçlü yapar? Sizin aklınıza gelen farklı çocuklar var mı?
- Hikayedeki yardımlaşmaya benzer durumları gündelik hayatta yaşıyor musunuz? Hangi örnekler aklınıza geliyor?

Etkinliğin sonunda tüm çocukların **Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi**'nde yer alan tüm haklardan eşit şekilde yararlanması gerektiğini, Sözleşme'nin tüm çocukları farklılıkları ile kabul ettiğini ama bu farklılıkların çocukların haklara erişimini etkilemeyeceğini belirtin. Hiçbir çocuğun dilinden, dininden, ırkından, cinsiyetinden ya da fikirlerinden dolayı ayrımcılığa uğramayacağını Sözleşme ile güvence altına alındığından bahsedin. Ayrımcılık yapmama yasağının Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 4 temel ilkesinden biri olduğu, sözleşmedeki tüm haklar hayata geçirilirken ayrımcılık yapılmamasına özen göstermenin tüm devletlerin sorumluluğu olduğunu belirtin.

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Parmak İzi Hiç Aynı Olur Mu?

10-14 YAŞ

Malzemeler: Masa, flip chart kağıdı, renkli kalemler, parmak boyaları, Başka Bir Okul Mümkün Derneği tarafından hazırlanan ya da kendinizin hazırladığı duygu kartları

Süre: 80 dakika

Bu etkinlik; çocukların biriciklik ve kendine özgü özellikler üzerine düşüncelerini ve bu konularda kendilerini ifade etmelerini sağlar.

1 Beden Çalışması (20 dakika)

Duygu kartlarını masanın üzerine dizin. Bir beden çalışması ile başlayacağınızı söyleyin ve çocukların masanın üzerinde sıralanmış duygu kartlarını incelemelerini isteyin. Birazdan bu kartlardan kendi seçtikleri bir duyguyu hareketle anlatacaklarını söyleyin. Herkes bir duygu kartı seçtikten sonra çocuklarla bir çember oluşturun. Şimdi her çocuğun seçtikleri duyguyu beden dilini kullanarak canlandırmalarını isteyin. Her canlandırma yapıldıktan sonra diğer çocuklara bu duygunun ne olabileceğini sorun. Çocukların tahminlerini alın.

2 Parmak İzi ile Sanat (35 dakika)

Büyükçe bir masanın üzerine flip chart kağıdını, parmak boyalarını ve renkli kalemleri koyun. Çocuklara parmak boyaları ile parmak izlerini çıkaracaklarını ve parmak izlerinin yanına kendileri hakkında kısa yazılar yazacaklarını anlatın. Her çocuğun farklı renkler seçmesini (birden fazla kişi aynı rengi seçebilir) isteyin. Her çocuğun kendi parmak izini flip chart kağıdına çıkarmasına izin verin. Renkli kalemlerle kendi parmak izlerini çiçek, böcek, aslan vb. görsellerle süsleyebilir ve kişiselleştirebilirler. Ardından çocuklardan parmak izlerinin yanına kendileri hakkında en sevdiği renk, en sevdiği yemek, en sevdiği oyun gibi kısa bilgiler yazmalarını isteyin. Etkinlik bittikten sonra flip chart kağıdını bir duvara asın.

3

Toparlama ve Kapanış (25 dakika)

Herkesin flip chart kağıdını görecek şekilde yarım çember yaparak oturmasını sağlayın. Parmak izlerinin birbirinden ne kadar farklı olduğunu çocukların fark etmesini sağlayın ve parmak izlerinin farklılığının ne anlama geldiğini aşağıdaki soruları sorarak çocuklarla tartışın.

- Resimde neler görüyorsunuz? Birbirine benzeyen ya da birbirinden farklı olan parmak izleri var mı?
- Yapmayı sevdiğiniz şeyler birbirine benziyor mu? Benzemiyor mu? Neden?
- Birbirinizden farklı olmanız size nasıl hissettiriyor? Neden böyle düşünüyorsunuz?
- Kimsenin size benzemediği bir ortam nasıl olurdu? Ya herkesin tıpatıp size benzediği bir ortam nasıl olurdu? Nasıl hissederdiniz?

Etkinliği bitirmeden önce her çocuğun kendine özgü özellikleri olduğunu ve farklılıkları olmasına rağmen aynı haklara sahip olduğu bilgisini verin. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ndeki tüm hakların çocukların herhangi bir farklılığı şart koşulmaksızın tüm çocuklar için olduğunu, çocukların özelliklerinin kıyaslanamayacağını ve farklı özelliklerin hayata renk kattığını belirtin.

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Kimin Mesleği Kimin Cinsiyeti?

Bu etkinlik; çocukların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine sebep olan kalıp yargıları tanımları ve bu kalıp yargıları sorgulamalarını sağlar.

10-14 YAŞ

Malzemeler: Küçük kağıtlar, bir tarafı yapışkan kağıtlar, renkli kalemler, büyük boy kağıt

Süre: 60 dakika

Meslekler ve Cinsiyet (20 dakika)

1 Toplumun sadece belli cinsiyetlerin yapabildiğine inandığı meslekleri (pilot, kaptan, hemşire, doktor, öğretmen, polis, asker, astronot, jimnastikçi vb.) küçük kağıtlara yazın ve etkinlik başlarken çocuklara dağıtın. Çocukların rahatlıkla birbirini görebileceği bir çember oluşturun. Çocuklara meslek kartlarını dağıtın. Çocuklardan sırayla kartlarındaki meslekleri yüksek sesle söylemelerini isteyin. Ardından aşağıdaki soruları sorarak cevaplarını alın.

- Az önce duyduğumuz mesleklerde, toplumun sadece erkek mesleği ya da kadın mesleği olarak gördüğü meslekler var mı? Cevabınız evetse hangileri? Sizce böyle bir düşünce neden yaygın olabilir?
- Sizce hem kadınların hem de erkeklerin yapabildiği meslekler var mıdır? Çevrenizde bu meslekleri yapan kişiler var mı?
- Neyin kızlara neyin erkeklere uygun olduğu konusundaki düşüncelerimiz nasıl ortaya çıkıyor?
- Bazı meslekleri sadece belli cinsiyetlerin yapabileceğine ilişkin inanç sizce insanların hayatını nasıl etkiliyor? Aklınıza gelen örnekler var mı?

2 Sıfatı Değiştir (25 dakika)

Büyük poster kağıdının üzerine Kadın - Erkek yazın. Çocuklara aşağıdaki soruyu sorun ve cevaplarını alın.

- Toplumda erkeklerin ve kadınların hangi fiziksel ve karakter özellikleri olduğuna dair inançlar vardır?

Kadının ve erkeğin toplumsal cinsiyet rollerine göre belirlenmiş fiziksel ve karakter özelliklerini soruya cevap vermek isteyenlere söz vererek bu iki başlığın altına yazın. Çocuklardan mümkün olduğu kadar kısa ifadeler almaya dikkat edin. Örneğin: Hırslı - Duygusal - Sert - Akıllı - Becerikli - Bakımlı - Kaba vb. gibi.

Sonra gelen yanıtlara göre çocukların düşünmelerini sağlayacak aşağıdaki soruları sorun.

- Sizce kadın başlığının altında yazan gibi olmayan kadınlar da var mıdır?
- Sizce erkek başlığının altında yazan gibi olmayan erkekler de var mıdır?
- Toplum neden bu iki cinsiyet için böyle düşünüyor olabilir?

Bu soruların yanıtlarını aldıktan sonra bu örneklerin zıttı olabileceğini düşündürmesi için çocuklara **"Buraya başka neler yazabilirdik?"** diye sorun. Akıllarına gelenleri yapışkan kağıtlara yazıp seçtikleri ifadelerin üzerine yapıştırılmalarını isteyin.

Toparlama ve Kapanış (15 dakika)

Etkinliğin sonunda toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemine ve herkesin eşit haklara ve fırsatlara sahip olması gerektiğini söyleyin. Çocukların bugünden ne gibi çıkarımlarda bulunduğunu ve hissettiklerini öğrenmek için aşağıdaki soruları sorun. Soruların yanıtlarını aldıktan sonra posterdeki Kadın ve Erkek yazılarını karalayın ve bir kişinin bu özelliklere sahip olmasının cinsiyetine bağlı olmadığını vurgulayın

- Bir kişinin cinsiyetine göre ne yapacağına karar vermesi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Kadınlara ya da erkeklere yıllardır kabul görmüş kullanılan sıfatları tartışmak size nasıl hissettirdi?
- Cinsiyetten dolayı yaşanan eşitsizlikleri azaltmak ve yaşanmasını engellemek için sorumlular kimlerdir? Neler yapmalarını önerirsiniz?

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Çocuk Hakları Albümü: Kendi Şarkımızı Yazıyoruz

Bu etkinlik; çocukların çocuk hakları konusundaki farkındalığını artırır, yaratıcılığı teşvik eder. Ayrıca müziği kullanarak ifade yeteneklerini güçlendirir.

10-14 YAŞ

Malzemeler: Müziker Çocuk Hakları Albümü'nde yer alan bir şarkının kayıt versiyonu, şarkının sözleri (her grup için basılı kopyalar), büyük kağıtlar ve kalemler, bilgisayar, hoparlör, şarkının karaoke versiyonu

Süre: 120 dakika

1 Giriş ve Şarkının Dinlenmesi (15 dakika)

Çocuklara Müziker'in hazırladığı **Çocuk Hakları Albümü'**nden seçilen bir şarkı ile çocuk hakları hakkında konuşacaklarını ve kendi versiyonlarını yazacaklarını söyleyin. Çocuklara, **Müziker Çocuk Hakları Albümü'**nde yer alan üzerine konuşmak istediğiniz temaya ait şarkıyı dinletin. Şarkıların temalarını etkinlik sonunda Kolaylaştırıcıya Notlar kısmında bulabilirsiniz.

2 Şarkının Analizi ve Kavramların Tartışılması (20 dakika)

Şarkı bittikten sonra, çocuklarla şarkının ne hakkında olduğunu konuşun. Şu soruları sorabilirsiniz:

- Bu şarkı size ne anlatıyor?
- Şarkı hangi çocuk hakları kavramlarını ele alıyor?

Süre yettiğinde şarkıyla bağlantılı her kavramla ilgili kısa bir açıklama yapın. (Örneğin: eşitlik, eğitim hakkı, ifade özgürlüğü, güvenlik).

3

Gruplara Ayrılma ve Söz Yazma Çalışması (30 dakika)

Çocukları katılımcı grubun sayısına bağlı olarak 2 veya 3 gruba ayırın. Her gruba şarkının sözlerinin bir kopyasını verin.

Gruplara, şarkıyı yeniden yazsalar hangi sözleri değiştirmek isteyeceklerini sorun ve grupça bunun üzerine düşüneceklerini söyleyin. Aynı çocuk hakları konusu ile ilgili kendi şarkı sözlerini oluşturacaklarını, bunun için 30 dakika süreleri olduğunu söyleyin.

Prova (15 dakika)

Gruplara oluşturdukları şarkı sözlerinin provasını yapması için 10 dakikalık süre verin. Eğer öğrenme ortamı dışında başka bir yerde prova yapabileceklerse bu alanı çocuklara açın. Böyle bir durumda çocuklara şarkının karaoke versiyonunu dinleyebilecekleri elektrikli bir cihaz (telefon veya tablet) sağlamayı unutmayın. Eğer öğrenme ortamından dışarı çıkılamıyorsa grupların birbirinden uzakta oturarak, şarkıyı mırıldanarak veya alçak sesle prova yapabileceklerini söyleyin. (Şarkının karaoke halini öğrenme ortamında açıp; arka fonda çalabilirsiniz.)

4

Karaoke ile Şarkı Söyleme ve Sunum (25 dakika)

Grupların, YouTube'dan açılan karaoke versiyonu ile şarkılarını söylemesi için bu adımı başlatın. Her grubun, şarkıyı söylemeden önce neden bu sözleri seçtiklerini açıklamasını isteyin.

Ardından gruplara şu soruları sorun:

- Şarkı sözlerini seçerken esinlendiğiniz, ilham aldığınız neler oldu?
- Şarkı sözlerini grupça belirlerken zorlandığınız yerler oldu mu? Karar verme süreci nasıl geçti?
- Kendi şarkı sözlerinizi yazarken ve seslendirirken nasıl hissettiniz?
- Yazdığınız şarkı sözleri ile ilk şarkı sözleri arasındaki farklar neler?

5

Toparlama ve Kapanış (15 dakika)

Sunumlar tamamlandıktan sonra, tüm sınıfla birlikte yeni şarkı sözlerini tartışın:

- Diğer grupların yazdığı şarkı sözlerini duyduğunuzda sizi şaşırtan, aklınızda kalan neler oldu?
- Grupların yazdığı şarkı sözlerinde neler farklılaşmış? Hangi noktalar ortak?
- Grupların hazırladığı yeni sözler sizce çocuk hakları açısından nasıl mesajlar veriyor?

6

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Kolaylaştırıcıya Notlar

Çocuk Hakları Albümü şarkıları temaları ile aşağıda şarkı sözleriyle birlikte belirtilmiştir. Bu temalarla ilgili daha önceden yaptığınız etkinlikleri, konuşma ve tartışmaları hatırlatabilirsiniz.

1 Haklarım Benim Varlığım

Çocuktur benim adım
Vardır benim haklarım
Beni kötüden korumaksa
Senin görevin benim görevim

Farklılık mı vardı ki
Çocukların arasında
Her şey çözümler
Yargısız konuştukça

Haklarım benim varlığım

Eğitim, sağlık, barınma
Güzel bir çevrede yaşama
En temel hakkımdır
Kendimi özgürce anlatma

Farklılık mı vardı ki
Çocukların arasında
Her şey çözümler
Yargısız konuştukça

Haklarım benim varlığım

Ooo o o o oooo oooo haklarım
Ooo o o o oooo oooo benim varlığım

Haklar: Md. 1: Çocuğun tanımı, Md. 2: Ayrımcılığa uğramama Hakkı, Md. 3: Çocuğun Öncelikli Yararı, Md. 6: Yaşama ve Gelişme Hakkı, Md. 12: Çocuğun Görüşüne Saygı Gösterilmesi, Md. 13: İfade ve Bilgi Özgürlüğü, Md.20 Alternatif Bakım, Md. 24 Sağlık Bakımı ve Hizmetleri, Md.26-27: Sosyal Güvenlikten Yararlanma ve Yeterli Yaşam Standartları, Md.28-29 Eğitim Hakkı, Md. 31: Serbest zaman, oyun ve kültür hakkı

2 Bil Ki Çocuksun

Kırlarda kendince koşabiliyorsan
Mutlu ve neşeli hissedebiliyorsan
Özgürce eğlenbiliyorsan
Bil ki çocuksun

Dağlarda kuşları duyabiliyorsan
Ormanda mis gibi nefes alabiliyorsan
Neşeyle oynayabiliyorsan
Bil ki dünya senin

Kalbenden geçeni söyleyebiliyorsan
Doğudan batıya renklenebiliyorsan
Keyfince dans edebiliyorsan
Bil ki özgürsün

Haklar: Md. 1: Çocuğun tanımı, Md. 6: Yaşama ve Gelişme Hakkı, Md. 31: Serbest zaman, oyun ve kültür hakkı, Md.28-29: Eğitim Hakkı, Md.4: Sözleşmedeki Hakların Kullanılması, Md. 13: İfade ve Bilgi Özgürlüğü, Md.14: Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü

3

Gel Dostum Bizim Orman

Heey heey heeey hey heey

Oynayalım uşaklar
O tepeden bu tepeye
Tüm dillerde çalsın sazlar
Kuşlarla ve böceklerle

Gel dostum bizim orman
Bin nefes olsun sana
Dağlar yeşil istiyorsak
Konuş, iste katıl durman x2

Modi tamaşit tsekvit (Gel oyunlarla
danslarla)
Cano cano cano can
Şevkribot çiven ertoba (Birlik
oluşturalım biz)
Cana cana cana can x2

Oynayalım uşaklar
O bahçeye bu bahçeye
Tüm dillerde çalsın sazlar
Özgürce ve neşesiyle

Gel dostum bizim orman
Bin nefes olsun sana
Dağlar yeşil istiyorsak
Konuş, iste katıl durman x2

Haklar: Md.2: Ayrımcılığa Uğramama Hakkı, Md. 3: Çocuğun Öncelikli Yararı, Md.4 Sözleşmedeki Hakların Kullanılması, Md.6: Yaşama ve Gelişme Hakkı, Md.12: Çocuğun Görüşüne Saygı Gösterilmesi, Md.13: İfade ve Bilgi Özgürlüğü, Md.14: Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü, Md.17: Dernek Kurma ve Seyahat Özgürlüğü, Md.31: Serbest zaman, oyun ve kültür hakkı

Kanatları Takalım

Özgür çocuklar olduk
Fikrimizi savunduk
Melodimizi ararken
İşte yola koyulduk

Haydi sen de söyle
Koş gel bizimle

Kanatları takalım
Gökyüzüne uçalım
Hayallere dalalım biz
Dünyayı dolaşalım
Sevgimizi yayalım
Özgürce yaşayalım biz

Haydi sen de söyle

Solo

..... ye ye ye
..... ye ye ye

Haklar: Md.13: İfade ve Bilgi Özgürlüğü, Md. 37: İşkence, aşağılayıcı muamele ve özgürlükten yoksun bırakmaya karşı korunma, Md.31: Serbest zaman, oyun ve kültür hakkı, Md. 6: Yaşama ve Gelişme Hakkı

Sen 9 Ben 6

Sen 9, ben 6

Sen 6, ben 9

Ne fark eder ki aynıyız

Baktığın yer değişse de

Gözlerin hep aynı aynada

Şefkatli baktığın kalbin

Sen gibi güzellikle dolu

5

Sen kendine göre dokuzdun

Ben kendime göre altı

Farklı baksak da hayat özgün
sayılarla dolu

Birbirimizi anlamak içten kalple
dinlemekle

Biraz empati, biraz sevgiyle

Mümkün x2

Böyle mümkün

Çokça mümkün

Böyle mümkün

Haklar: Md.1: Çocuğun tanımı, Md.2: Ayrımcılığa Uğramama Hakkı, Md. 3 Çocuğun Öncelikli Yararı, Md.12: Çocuğun Görüşüne Saygı Gösterilmesi, Md.13: İfade ve Bilgi Özgürlüğü, Md.14: Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü, Md.31: Serbest zaman, oyun ve kültür hakkı

Mini Mini Birler

Çıktık yola haklar için

İsteriz geleceğe güven duymak

Her çocuğun hayalidir

Bir kuş gibi özgürce uçmak

İstiyoruz adaletli güzel bir dünya

Kelebek etkisiyle çoğalarak

Mini mini mini x3

Mini birler

Hep iyi bir dünyayı ister

Mini mini mini x3

Mini birler

Hep iyi bir dünyayı gözler

6

Haklar: Md.4: Sözleşmedeki Hakların Kullanılması, Md.6: Yaşama ve Gelişme Hakkı, Md.12: Çocuğun Görüşüne Saygı Gösterilmesi, Md.13: İfade ve Bilgi Özgürlüğü, Md.19: Her Türü Şiddet, istismar ve ihmale karşı korunma, Md.26-27: Sosyal Güvenlikten Yararlanma ve Yeterli Yaşam Standartları, Md.37: İşkence, aşağılayıcı muamele ve özgürlükten yoksun bırakmaya karşı korunma, Md.40: Çocuk Adalet sistemi, Md.42: Sözleşmenin yaygın tanıtımı

Sen De Çocuktun

Sen de çocuktun
O halde anlarsın beni
Sen de yaşadın
O halde anlarsın beni
Bilirsin nasıldır seni görmemeleri
Ama şimdi her şey değişti
Ama şimdi

Bir şarkı var bizi düşünen
Bir türkü var dile getiren hislerimi
Sadece dinle
Hepimiz aynı şarkının melosi
Hepimiz bir arada senfoni

Haklar: Md.12: Çocuğun Görüşüne Saygı Gösterilmesi, Md.13: İfade ve Bilgi Özgürlüğü, Md.3: Çocuğun Öncelikli Yararı

Herkes Eşit Bu Çemberde

Bak bak buraya
Dikkat çekeceğim bir konuya
Çocuklar ne ister
Düşündün mü acaba

Sevgiyle, güvenli, neşe dolu hayat mı desem
İşte söylüyorum; nasıl bir dünya istiyorum.

Herkes eşit bu çemberde
Ayrımcılık yok hiç bir yerde
Üzülme sakın herkes seninle
Yaşama, barınma ve sağlıklı
Adım atalım yeni dünyaya

Haklar: Md:2 Ayrımcılığa Uğramama Hakkı, Md.6: Yaşama ve Gelişme Hakkı, Md.26-27: Sosyal Güvenlikten Yararlanma ve Yeterli Yaşam Standartları, Md.20: Alternatif Bakım, Md.24: Sağlık Bakımı ve Hizmetleri

Melodinin Renkleri

Bu etkinlik; çocukların müziğin farklı duygular ve hikayeler ile nasıl ilişkilendirilebileceğini fark etmelerini sağlar. Farklı bakış açıları ve kültürel geçmişlerin, aynı deneyimden farklı sonuçlar doğurabileceğini keşfetmelerine alan açar.

10-14 YAŞ

Malzemeler: Müziği çalmak için bir ses sistemi
Seçilen müzik parçası
O Son Do Ar - Luar Na Lubre
Tahta veya büyük bir poster kağıdı
Renkli kalemler

Süre: 75 dakika

1

Giriş (5 dakika)

Çocuklara etkinliğin akışını anlatın. Bir müzik parçası dinleyeceklerini, ardından bu müziğin onlara ne hissettirdiğini ve müziğin hangi duyguyu ya da hikayeyi anlattığını paylaşacaklarını söyleyin.

2

Müzik Dinleme (10 dakika)

Çocuklara sessiz bir ortam yaratın ve seçilen müzik parçasını 2. dakikasından itibaren çalın. İsteyenlerin gözlerini kapatarak dinleyebileceğini veya sadece rahat bir şekilde oturup müziği dinleyebileceğini söyleyin.

3

Duygular ve Hikayeler Üzerine Düşünme (25 dakika)

Müzik bittikten sonra çocuklara aşağıdaki soruları sorun:

- Bu müzik hangi duyguyu anlatıyor olabilir?
- Bu müzik size nasıl hissettirdi?
- Bu müzik bir hikaye anlatıyor olsaydı nasıl bir hikaye olurdu? Hikayede ne yaşanırdı? Kahramanları kim olurdu?

Her çocuğa cevaplarını paylaşması için yapışkan kağıtlardan dağıtın. Çocukların cevaplarını yapışkan kağıtlara yazmaları için 5 dakika süre verin. Ardından kolaylaştırıcı olarak 15 dakika içinde tüm yazılanları okuyup herkesin duymasını sağlayın.

Çeşitlilik ve Farklılık Üzerine Konuşma (20 dakika)

Duygular ve hikayeler üzerinden aşağıdaki soruları sorarak çocukların koyu renkle yazılan başlıkları tartışmasını sağlayın:

- **Çeşitlilik:** Farklı duyguların ve hikayelerin ortaya çıkması neden önemlidir? Bu çeşitlilik bize ne kazandırır?
- **Farklılık:** Aynı müziği dinleyenlerin bazen farklı duygular hissetmesinin nedeni ne olabilir? Farklı duygular ve düşünceler farklı yönden bakmamızı sağlar mı? Nasıl? Farklı düşünceler bize farklı bir bakış açısı kazandırır mı? Nasıl?
- **Demokrasi:** Farklı görüşlere sahip olmak bir topluluktaki kişilerin katılım deneyimini nasıl etkiler? Farklı düşüncelerin demokrasiye bir katkısı var mıdır? Nasıl?

5 Çözümleme ve Kapanış (15 dakika)

Herkesin katkılarının değerli olduğunu ve farklılıkların, bir senfoni gibi farklı seslerin birleşimiyle bir arada güzellikler yaratabileceğini vurgulayarak etkinliği sonlandırın. Bu farklı seslerin birleşimine örnek olacak **bu videoyu** izletin.

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Kolaylaştırıcıya Notlar

Aşağıdaki şarkıyı kullanarak çocukların başka duygular ve farklılıklar üzerine düşünmesini sağlayabilirsiniz.

- Vicente Amigo - Roma

Mavi Kuş ve Dostları

Bu etkinlik; çocukların felsefi bir hikaye aracılığıyla eşitlik, haklar, adalet ve iş birliği kavramları üzerine düşünmelerini sağlar.

10-14 YAŞ

Malzemeler: Mavi Kuş ve Dostları Hikaye Metni, Konuşma Nesnesi

Süre: 80 dakika

1 Hazırlık (5 dakika)

Çocukları bir araya toplayın ve onlara bugün bir hikaye dinleyeceklerini ve ardından bu hikaye üzerine konuşacaklarını söyleyin. Bunun üzerine bir konuşma nesnesi seçin. Konuşma nesnesini elinde tutanın konuşmasını isteyin. Böylelikle çocuklar düşüncelerini paylaşırken sözlerinin kesilmeyeceğinden emin olurlar.

2 Hikayenin İlk Kısmını Okuma (10 dakika)

Mavi Kuş ve Dostları hikayesinin ilk kısmını (Mavi Kuş'un diğer kuşların şarkı söyleme isteğini reddetmesi ve diğer kuşların buna tepkisi) çocuklara okuyun.

3 Özet ve Başlangıç Sorusu (15 dakika)

Hikayenin ilk kısmının özetini yapın ya da gönüllü olan bir çocuktan özet yapmasını isteyin. Özet yapıldıktan sonra şu soruyu sorarak konunun hatlarının çizilmesini sağlayın: "Mavi Kuş, diğer kuşların şarkı söyleme isteğini reddetti. Sizce Mavi Kuş, diğer kuşların teklifini kabul etmeli mi etmemeli mi? Neden?"

Çocuklardan gelen cevapları dikkatle dinleyin. Hak, adalet, eşitlik gibi kavramlar üzerine çocuklardan örnek gelirse, çocukların söylediklerini kavramlarla bağlantılandırmaya çalışarak tekrar edin ve "Bunu mu demek istediniz? diye sorarak çocuklardan onay alarak ilerleyin.

Çocuklara, "Söz alan arkadaşınız, Mavi Kuş'un adil olmadığını söyledi. Siz bu fikir hakkında ne düşünüyorsunuz?" gibi sorular yönelterek, farklı bakış açılarını dinlemelerini sağlayın. Aldığınız cevabın üzerine mümkün oldukça açık uçlu sorular sorarak çocukların verdikleri cevapları detaylandırmalarını sağlayın.

4

Hikayenin Devamını Okuma (10 dakika)

Hikayenin geri kalan kısmını (Mavi Kuş'un diğer kuşların teklifini kabul etmesi ve sırayla şarkı söylemeleri, ardından birlikte şarkı söyleme isteği) çocuklara okuyun.

Özet ve Başlangıç Sorusu (5 dakika)

Hikayenin devamının özetini yapın ya da gönüllü olan bir öğrenciden özet yapmasını isteyin. Özet yapıldıktan sonra şu soruyu sorarak konunun hatlarının çizilmesini sağlayın:

"Mavi Kuş, diğer kuşların teklifini kabul etti. Sizce şimdi Mavi Kuş, diğer kuşların birlikte şarkı söyleme isteğini yerine getirmeli mi, getirmemeli mi? Neden?"

Çocuklardan gelen cevapları dinleyin. Haklılık ve haksızlık kavramlarına dair bir fikir gelirse, bu fikir üzerinden tartışmayı yönlendirin.

5

Ara Geçiş Sorusu (5 dakika)

Çocuklara **"Kuşlar bu şekilde davranmakta haklı mı haksız mı? Neden?"** sorusunu sorun. Çocukların verdiği cevaplar, felsefi soruya geçiş için zemin oluşturacaktır.

Felsefi Soru (15 dakika)

Çocuklara, **"Hak alınır mı verilir mi? Hangi şartlarda hak aranmalıdır? Hak aramak nedir?"** gibi sorular yöneltin. Zamanı kontrol ederek, çocukların cevaplarını derinlemesine tartışın.

7

8

Toparlama ve Kapanış (15 dakika)

Şu noktalara değinerek etkinliği toparlayın. "Hep birlikte yaşarken ihtiyaçlarımızı kurallara dönüştürür ve bunlara göre hareket ederiz. Daha eşit ve adil bir dünya için oluşturduğumuz kurallar ve yasalar, haklılık ve haksızlık durumlarını belirler. Ancak, ihtiyaçlarımız değişebilir veya mevcut kurallar ihtiyaçlarımızı karşılamıyorsa, bu ihtiyaçları ifade etme ve yeni kurallar oluşturma hakkımız vardır. Hukukun üstünlüğü, bu sürecin adil ve herkesin haklarını gözeten bir şekilde işlenmesini sağlar."

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Mavi Kuş ve Dostları

Bir zamanlar büyük bir ormanın derinliklerinde, çok renkli kuşların yaşadığı bir ağaç vardı. Bu ağaçta yaşayan kuşlardan biri, Mavi Kuş, her gün yüksek sesle şarkılar söylerdi ve bütün orman onun güzel sesiyle dolardı. Bir gün, diğer kuşlar Mavi Kuş'a bir not yazdılar: "Sevgili Mavi Kuş, Senin şarkıların çok güzel ama biz de şarkı söylemek istiyoruz. Lütfen bize de şarkı söyleme hakkı ver. Saygılarımızla, Dostların."

Mavi Kuş bu notu okuyunca güldü ve cevap verdi: "Hayır, ben en güzel şarkı söyleyenim, bu yüzden hep ben şarkı söylemeliyim!"

Bunun üzerine diğer kuşlar şarkı söylemeyi bıraktılar ve yeni bir not yazdılar: "Sevgili Mavi Kuş, Eğer biz de şarkı söylemezsek, senin şarkılarına eşlik edecek kimse kalmaz. Lütfen bize de şarkı söyleme hakkı ver. Saygılarımızla, Dostların."

Mavi Kuş sinirlendi ama ertesi gün bir not daha aldı: "Sevgili Mavi Kuş, Her gün sırayla şarkı söyleyelim. Böylece herkesin sesi duyulabilir. Kabul edersen, hep birlikte daha güzel şarkılar söyleyebiliriz. Saygılarımızla, Dostların."

Mavi Kuş diğer kuşların teklifini kabul eder ve her gün sırayla şarkı söylerler. Orman daha da güzel bir yer olur çünkü her gün farklı bir kuşun sesiyle dolup taşar. Bir gün kuşlar bir not daha yazarlar: "Sevgili Mavi Kuş, Bizim her gün sırayla şarkı söylememiz çok iyi oldu ama bazen hep birlikte şarkı söylemek istiyoruz. Lütfen bazı günler hep birlikte şarkı söyleyelim. Saygılarımızla, Dostların."

Ormandaki Büyük Meclis

10-14 YAŞ

Malzemeler: Hikaye metni, yazı tahtası veya büyük bir kağıt, kalemler

Süre: 60 dakika

Bu etkinlik, çocukların hak, adalet, eşitlik ve katılım gibi temel kavramları anlamalarını ve tartışmalarını sağlar. Etkinlik, çocukların topluluk içinde farklı görüşleri dinleme ve ifade etme becerilerini geliştirir.

1 Hazırlık (5 dakika)

Çocuklarla bir sınıf ortamında veya açık bir alanda buluşun. Çocuklara bugün birlikte bir hikaye okuyacağınızı ve bu hikaye üzerinden önemli konular hakkında sohbet edeceğinizi anlatın. Herkesin fikrini paylaşabileceği bir ortam yaratmanın önemini vurgulayın.

2 Hikayenin İlk Kısmı (10 dakika)

Hikayenin ilk kısmını okuyun: Büyük Hayvanlar ve Küçük Tavşanlar arasındaki iletişimi anlatan bölümü bitirdikten sonra, hikayenin özetini yapın ve çocuklara şu soruyu sorun:

Başlangıç Sorusu: Büyük Meclis, Küçük Tavşanlar'a konuşma hakkı tanınmalı mı, tanımamalı mı? Neden?

Çocuklardan gelen cevapları dikkatlice dinleyin. Eğer çocuklar hak, adalet, eşitlik gibi kavramlara değinirlerse, bu kavramlara ilişkin çıkan görüşleri tarafsız bir şekilde tekrar edip duyulmasını sağlayın. Farklı fikirler ortaya çıktığında, çocukları birbirlerinin fikirleri hakkında düşünmeye teşvik edin.

3 Hikayenin Devamı (10 dakika)

Hikayenin kalan kısmını okuyun: Küçük Tavşanlar'ın konuşma hakkı kazanmaları ve ardından oy kullanma hakkı talep etmelerini anlatan bölümü bitirin. Özet yaptıktan sonra, çocuklara şu soruyu sorun:

Başlangıç Sorusu: Büyük Meclis, Küçük Tavşanlar'ın bu yeni isteğini kabul etmeli mi, etmemeli mi? Neden?

Yine çocuklardan gelen cevapları dinleyin.

4 Fikirlerin Tartışılması (15 dakika)

Çocukların verdiği cevaplara dayanarak, aşağıdaki sorularla tartışmayı yönlendirin:

Ara Geçiş Sorusu: Küçük Tavşanlar bu şekilde davranmakta haklı mı haksız mı? Neden?

Çocukların farklı bakış açılarını dinlemelerine ve anlamalarına olanak sağlayın. Tartışmayı yönlendirirken, haklılık ve haksızlık kavramlarını irdeleyin.

5 Felsefi Soru Tartışması (10 dakika)

Tartışmanın derinleşmesiyle birlikte, çocukların cevaplarından ilham alarak şu felsefi soruyu ortaya atın:

Felsefi Soru: Hak alınır mı verilir mi? Hangi şartlarda hak aranmalıdır? Hak aramak nedir?

Çocukları bu soruyu düşünmeye ve tartışmaya teşvik edin. Her çocuğun fikrini paylaşmasına olanak tanıyın ve tartışmayı çocukların yaş ve anlama seviyelerine uygun olarak yönlendirin.

6 Toparlama ve Kapanış (10 dakika)

Tartışmayı sonlandırırken, çocukların fikirlerini ve duygularını paylaşmaları için aşağıdaki iki soruyu sorun. Cevapları aldıktan sonra çocuklara teşekkür edin ve etkinliği bitirin.

- Bu etkinlikten ayrılırken aklınızda en çok ne kaldı?
- Şaşırdığınız, hoşunuza giden yerler varsa nelerdi?

Ormandaki Büyük Meclis

Bir zamanlar, büyük bir ormanda yaşayan hayvanlar, her yıl Ormandaki Büyük Meclis'te bir araya gelir ve ormanın kurallarını konuşurlardı. Bu mecliste aslanlar, tilkiler, tavşanlar, ayılar, kuşlar ve daha birçok hayvan bir araya gelirdi. Ama bu yıl, Küçük Tavşanlar bir sorun olduğunu fark ettiler. Mecliste sadece büyük hayvanlar konuşuyor, küçük hayvanlar ise hiç söz alamıyordu. Küçük Tavşanlar bir araya geldiler ve Büyük Meclis'e bir not yazdılar: "Sevgili Büyük Meclis Üyeleri, Biz de ormanın bir parçasıyız ve bizim de söyleyecek sözlerimiz var. Lütfen bize de konuşma hakkı verin. Saygılarımızla, Küçük Tavşanlar."

Büyük hayvanlar bu notu okuyunca güldüler ve cevap verdiler: "Hayır, siz küçük ve zayıfsınız, büyük meselelerde söz hakkınız olamaz!"

Küçük Tavşanlar bu cevaba çok üzüldüler ve bir not daha yazdılar: "Sevgili Büyük Meclis Üyeleri, Eğer bize konuşma hakkı vermezseniz, artık ormanda çalışmayacağız ve size yardım etmeyeceğiz. Lütfen bize de söz hakkı tanıyın. Saygılarımızla, Küçük Tavşanlar."

Büyük hayvanlar bu duruma sinirlendiler ama ertesi gün bir not daha aldılar: "Sevgili Büyük Meclis Üyeleri, Eğer bizim de fikrimizi dinlerseniz, orman daha adil bir yer olur ve hep birlikte daha iyi kararlar alabiliriz. Lütfen bize de konuşma hakkı verin. Saygılarımızla, Küçük Tavşanlar."

(Okuduğumuz kısmın özeti öğretmen tarafından yapılır ve ardından çocuklara ilk soru sorulur.)

Eşitlik Ağacı

10-14 YAŞ

Malzemeler: Kağıt, renkli kalemler, büyük bir pano veya beyaz tahta, ritim aletleri

Süre: 75 dakika

Bu etkinlik; çocukların eşitlik ve adalet kavramlarının ne anlama geldiği ve bu kavramların önemi üzerine düşünmelerini sağlar.

1

Giriş (10 Dakika)

Çocuklara birazdan eşitlik ağacı adlı bir etkinlik yapacağınızı söyleyin. Burada neden ağaç metaforunu kullanacağınızı çocuklara anlatın. Köklerin toprağın derinliklerine uzanarak sağlam bir temel oluşturduğunu, eşitliğin de insan topluluklarının bir temeli olduğunu vurgulayın.

Ağacın gövdesinin köklerden beslendiğini, dalların ve yaprakların ağacın büyümesi için önemli olduğunu, dolayısıyla adil ve eşit bir dünya kurgusunun toplumun gelişimi ile ilişkili olduğunu anlatın. Ağaçların çevreye oksijen sağladığını söyleyerek gelişmiş ve eşit bir toplumun insan haklarına saygılı, onurlu ve güvenli bir yaşamı gözettiğini ifade edin.

Eşitlik Ağacı (35 dakika)

Çocukları 3'lü gruplara ayırın. Her gruba birer kağıt ve renkli kalemler verin. Çocuklardan kartonun ortasına dalları ve yaprakları olan büyük birer ağaç çizmelerini isteyin. Aşağıda yazılan kavramlarla ilgili çocuklarla bir beyin fırtınası yapın. Sonrasında çocukların akıllarında kalanlar ile ağaç yapraklarına eşitliğin onlarda çağrıştırdığı kelime, ifade veya kısa cümleleri yazmalarını isteyin.

- **Adalet**
- **Haklara erişim**
- **Fırsatlar**
- **Katılım**
- **Farklılıklara Saygı**

2

3 Toparlama ve Kapanış (30 dakika)

Çalışmalarını tamamladıktan sonra grupların ağaçlarını sınıfa tanıtmalarını ve yazdıklarını açıklamalarını isteyin. Tüm grupları dikkatlice dinleyin. Sunumlar tamamlandıktan sonra çocuklara;

- Neler ortaklaştı?
- Neler farklılaştı?

sorularını sorun. Ortaklaşan ve farklılaşan yerleri ağaç çizdiğiniz bir poster kağıdında kenarlara yazın. Sonra çocuklarla birlikte ortaklaşan ve farklılaşanlardan hangilerini ağacın içine alacağınıza birlikte karar verin.

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Müzikle Anla

Bu etkinlik; çocukların birbirlerini daha iyi anlamaları ve duygularını paylaşmaları için eğlenceli bir ortam yaratarak müzik, hareket ve roller yoluyla empati kavramı üzerine düşünmelerini sağlar.

10-14 YAŞ

Malzemeler: Müzik çalar, farklı ritim aletleri (tef, marakas, davul vb. Bu aletlerin bulunamayacağı durumlarda ceviz kabuğu, sert dal parçaları, insan bedeni kullanılabilir.), renkli eşarplar (çocukların hareket ederken kullanabilecekleri ve dolayabilecekleri farklı renklerde nesnelere), duygu kartları, hareket kartları (zıpla, dön, ellerini çırp, ayağını yere vur vb. gibi basit yönergelerin yazdığı kartlar hazırlayın.)

Süre: 45 dakika

1 Giriş ve Isınma (10 Dakika)

Çocukları çember şeklinde dizin. Her çocuğa bir ritim aleti dağıtın. Ritim aletinin sayısının yetmediği durumlarda çocukların kolay erişebilir aletlerle ya da bedeniyle ritim tutmasını teşvik edin. Çocukların aletleri ya da bedenini kullanarak basit bir ritim tutmalarını ve ritmi takip ederek çemberin içinde yürümelerini isteyin. Her çocuk bir ritim oluşturduktan sonra diğer çocuğun oluşturduğu ritmi devralmasını sağlayın. Bu sırada ritmi dinleyen diğer çocuklardan o ritme uygun şekilde hareket etmelerini isteyin.

2 Empati Dansı Yapıyoruz (15 Dakika)

Hareket kartlarını bir masaya dizin. Her duygu kartının altına renkli bir eşarp koyun. **Örneğin:** sarı = üzüntü, mavi = mutluluk, kırmızı = öfke vb. gibi. Çocukları gruplara ayırın. Müziği başlatın ve müziği her durdurduğunuzda gruplardan bir hareket kartı seçmesini isteyin. Kartlarda yazılı olan hareketleri eşarplarını kullanarak yapmalarını isteyin. Hareket ve duyguları birleştirmekte zorlanan grupları destekleyin.

- Zıpla ve gülümse
- Ellerini başına koy ve üzölmüş gibi yap
- Ayağını yere vur ve kaşlarını çat
- Kollarını iki yana aç ve neşeyle dans et

Diğer grupların yukarıdaki hareketleri izleyerek hangi duygunun canlandırıldığını tahmin etmelerini isteyin. Çocukların duygulara empati göstermelerinin işlerini daha da kolaylaştıracağı bilgisini paylaşın.

Toparlama ve Kapanış (20 Dakika)

Çocuklardan çember oluşturmalarını isteyin. Farklı duyguları, renklerle ve hareketlerle eşleştirdiğinizi söyleyin. Ardından çocuklara etkinliği hatırlatarak aşağıdaki soruları sorun:

- Etkinlikte sizi şaşırtan ya da düşündüren bir durum oldu mu? Arkadaşlarınızın yaptığı hareketleri tahmin ederken onları anladığınızı hissettiniz mi?
- Empati kurmak ne demek? Bir kişiyle empati kurmak için nelere ihtiyaç olabilir?
- Günlük hayatta empati kurabildiğin durumlar oluyor mu? Aklına gelen örnekler var mı?

Çocuklardan görüşlerini aldıktan sonra, **her çocuğun eşit haklara sahip olduğunu ve kimseye ayrımcılık yapılmaması gerektiğini hatırlatarak** söze başlayın. Başkalarının duygularını ve ihtiyaçlarını anlamaya çalışarak empati kurmanın, çocuk haklarını korumanın ve adil bir dünyaya katkı sağlamanın en önemli yollarından biri olduğunu söyleyin.

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Kolaylaştırıcıya Notlar

İkinci aşamada doğrudan bir duygu veya renk belirleyin. (örneğin: "Bu hareketi mutluluk hissi ile yapın." veya "Bir üzüntü duygusu canlandırın." diyebilirsiniz.) Böylece çocukların duygularını daha özgün ve yaratıcı bir şekilde ifade etmelerine katkı sağlayabilirsiniz.

Çevre Koruyucuları Doğayı Keşfe Çıkıyor

Bu etkinlik; çocukların sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama ve gelişme hakkına dair farkındalık kazanmasını sağlar. Ayrıca, çevre kirliliği, suyun önemi, parklar, bahçeler, yaşam alanları ve yiyeceklerimizin nereden geldiği gibi konuları eğlenceli bir şekilde tartışmalarına yardımcı olur.

Malzemeler: Renkli kumaşlar veya doğadan malzemeler (yapraklar, çiçekler, dal parçaları), çevreyi temsil eden resimler veya görseller (ağaçlar, su kaynakları, temiz hava, hayvanlar), yiyecek resimleri veya meyve-sebze maketleri, boş kartlar ve kalemler

Süre: 90 dakika

1 Giriş ve Isınma (15 Dakika)

Doğanın hareketlerine yönelik bir ısınma ile etkinliğe başlayın. Çocukları ikili gruplara ayırın. **Rüzgar, yağmur, ağaç, nehir, güneş, deniz, toprağın yeşermesi, çiçeğin açması** gibi doğa olaylarını gruplar arasında bölüştürün. Her gruptan kendisine verilen doğa olayıyla ilgili bir hareket yapmasını isteyin. (Örneğin; rüzgar=kolları yukarı kaldırarak hafifçe sağa ve sola sallanmak) Her hareket sonrasında çocuklarla bu hareketin doğadaki anlamını ve önemini konuşun.

2 Yemeklerimiz Nereden Geliyor? (15 Dakika)

Çocukları gruplara ayırın. Her gruba farklı bir yiyecek resmi veya maketi verin. (Örneğin; elma, ekmek, süt, havuç vs.) Çocuklara, bu yiyeceklerin doğada nasıl oluştuğunu ve nereden geldiğini düşünmeleri için zaman verin. Küçük grupların seçtikleri bir yiyeceğin doğal döngüsünü (nasıl yetiştiği, hangi koşullara ihtiyaç duyduğu, nasıl tüketildiği veya yeniden doğaya karıştığı) tartışmasını isteyin. Daha sonra grupların çalıştıkları yiyecekleri yüksek sesle diğer grup arkadaşlarına anlatmalarını isteyin. Gruplardan döngüyü hareketlerle anlatmalarını da isteyebilirsiniz. Örnek:

Anlatıcı: Elma ağaçta büyür. Toprağa, güneşe ve suya ihtiyaç duyar. Yeşil, sarı veya kırmızı olabilir. Olgunlaştığında ağaçtan toplanır.

Hareketler: Tohum ekme, ağacın büyümesi, kollarla güneşi temsil etme, ellerle su hareketi yapma gibi.

Çevre Koruyucularıyız Biz (40 Dakika)

Çocukları gruplara ayırın. Çocuklardan aşağıdaki çevreyle ilgili sorunlar üzerine seçtikleri bir soruna odaklanmalarını isteyin. Her gruptan bir çevre sorununu temsil eden bir hikaye yaratmalarını ve yaşadıkları şehirdeki Belediye Başkanı'nın bu sorunlara çözüm ürettiği şekilde hikayeyi sonlandırmalarını isteyin.

ÖRNEK: Deniz ve kumsal plastik atıklarla dolup taşmıştır. Özellikle deniz canlıları bu durumdan zarar görüyordur. Bunu fark eden çocuklar, kendi aralarında bir dernek kurup daha az plastik kullanımı ile ilgili bir kampanya hazırlayarak Belediye Başkanı'na iletirler.

3

Çevreyle ilgili sorunlar:

- **Denizlerin Kirlenmesi:** Denizlere atılan çöpler ve plastikler, balıkların ve diğer canlıların zarar görmesine neden oluyor.
- **Ağaçların Kesilmesi:** Ormanların kesilmesi, hayvanların evlerini kaybetmesine ve havamızın kirlenmesine yol açıyor.
- **Havanın Kirlenmesi:** Fabrikalar ve arabalar havayı kirletiyor, bu da nefes almayı zorlaştırıyor ve doğayı etkiliyor.
- **Temiz Su Eksikliği:** Sulara atılan çöpler ve kimyasal maddeler, içme suyunu kirletiyor ve su kaynaklarımız azalıyor.
- **Fazla Çöp ve Geri Dönüşüm Yapılmaması:** Çöpler ayrılmadan doğaya atıldığında toprak ve çevre zarar görüyor.
- **Hayvanların ve Bitkilerin Yok Olması:** İnsanlar, doğal yaşam alanlarını yok ettikçe bazı hayvanlar ve bitkiler ortadan kayboluyor.
- **Toprağın Zarar Görmesi:** Kimyasal maddeler ve çöpler, toprağı kirleterek bitkilerin yetişmesini zorlaştırıyor.
- **Enerji İsrafı:** Gereksiz yere elektrik ve su kullanmak, doğaya zarar veren kaynakların daha hızlı tükenmesine neden oluyor.

Her grup hikayelerini belediye başkanının getirdiği çözümle birlikte hazırladıktan sonra 2 dakika içinde grupların hikayesini anlatmasını isteyin.

Her hikayenin sonunda büyük gruba önerilen çözümün uygulanabilirliğini değerlendirmesini, başka ne gibi çözümler olabileceğini sorun ve eklemeler varsa alın.

4

Çözümleme ve Kapanış (20 Dakika)

Etkinliği toparlamak için aşağıdaki soruları sorun:

- Çocukların sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamasını ve gelişmesini sağlamak kimin sorumluluğudur?
- Sorumluları harekete geçirmek için hangi hak arama yollarını kullanmak işe yarar? Aklınıza gelen örnekleri paylaşır mısınız?
- Kendi evinizde veya yaşadığınız yerde 1 ay içerisinde çevreyi korumak ve çocukların sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamasını sağlamak için kişisel olarak yapabileceğiniz neler var? Bu konuda kimlerden destek almak işinizi kolaylaştırır?

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

Sınıf Anlaşması

Malzemeler: Büyük boy kağıt (sınıf anlaşması için), renkli kalemler ve keçeli kalemler, çizim kağıtları, yapıştırıcılar, makaslar, ve diğer dekoratif malzemeler (isteğe bağlı), sınıf anlaşmasını asmak için bant veya panoya takma iğneleri

Süre: 60 dakika

Bu etkinlik; çocuklara hukukun üstünlüğü kavramını tanıtmayı, sınıf içinde adalet ve saygı temelli bir ortam oluşturmayı ve kurallara uyma bilincini geliştirmeyi amaçlar.

Giriş ve Konu Tanıtımı (15 Dakika)

Çocuklara hukukun üstünlüğünün ne olduğunu basit ve anlaşılır bir şekilde açıklayın. Açıklamanızı yaparken şu metinden destek alın:

"Hukukun üstünlüğü, kuralların herkes için eşit olduğu anlamına gelir. Bu, bir arada yaşayan herkesin (çocuklar, büyükler, öğretmenler, görevliler, müdürler) aynı kurallara uyması gerektiğini gösterir. Kurallar, bir kişinin canı ne isterse onu yapamayacağı anlamına gelir. Çünkü bu kurallar, hepimizin adil ve güvenli bir şekilde yaşaması için vardır.

Örneğin; Okulda herkes sıraya giriyor, kimse öne geçmiyor, değil mi? Bu bir kural. Eğer biri kurallara uymazsa, diğer çocuklar rahatsız olur."

Bu örneği verdikten sonra çocukların aralarında tartışmalarını sağlayacak aşağıdaki soruları sorun:

- Daha önce belirlenmiş ve anlaşmaya varılmış bir metinle karşılaştınız mı?
- Bu kurallar her zaman yazılı mı olmak zorunda?
- Yazılı olmasının önemi nedir?
- Bu kurallar neden önemlidir?

2 Sınıf Anlaşması (20 dakika)

Sınıf içinde herkesin uyacağı kurallar belirlemek ve adil ve saygılı bir ortam oluşturmak için bir sınıf anlaşması üzerinde çalışacağınızı söyleyin. Başlamadan önce çocuklara bu anlaşmanın herkesin katkısıyla oluşacağını, her bir kuralın, eşitlik, adalet ve saygıyı desteklemesi gerektiğini vurgulayın.

Adil ve saygılı bir öğrenme ortamı oluşturmak için çocuklardan sınıf anlaşmasına eklemek istedikleri kuralları söylemelerini isteyin. Önerilen kuralları tahtaya yazın, sonra bu kurallar arasından sınıfça kabul edilenleri seçin ve sınıf anlaşmasının bir parçası olarak belirleyin.

Seçilen kuralları büyük boy kağıda yazın ve kağıdı panoya asıp yüksek sesle maddeleri okuyun. Ardından herkesin bu kurallara uyacağını taahhüt etmesi için kağıdın üzerine kendisini simgeleyen semboller veya resimler çizmesini isteyin.

Toparlama ve Kapanış (25 Dakika)

Sınıf anlaşmasının yıl sonuna kadar duvarda asılı kalacağını söyleyin. Zaman zaman bu kuralları hatırlatacağınızı ve gerektiğinde hep birlikte ortak kararlar alarak buraya yeni kurallar ekleyebileceğinizi ve mevcut kuralların da tekrar tartışmaya açılıp yeniden tasarlanabileceklerini belirtin. Sınıf anlaşması ile ilgili çocuklardan görüş almak için aşağıdaki soruları sorun:

3

- Birlikte karar vermek kolay mıydı? Ne konularda anlaşıldı?
- Hangi öneriler anlaşmaya girmedi?
- Sınıf anlaşmasını için bir kuralı önerirken ya da kuralı kabul ederken ne düşündünüz? Sizce anlaşmada en önemli kural diyebileceğiniz bir kural var mı? Neden?
- Bu kurallara uymazsak nasıl hissederiz? Nelerle karşılaşabiliriz?
- Sınıf anlaşmamız sadece sınıfta mı geçerli olmalı? Yoksa dışarıda da geçerli midir? Neden?

Etkinliğe katıldıkları için çocuklara teşekkür etmeden önce bugünkü etkinlikten akıllarında kalanı tek bir cümle ile söylemelerini isteyin ve herkesten bir cümle duymaya çalışın.

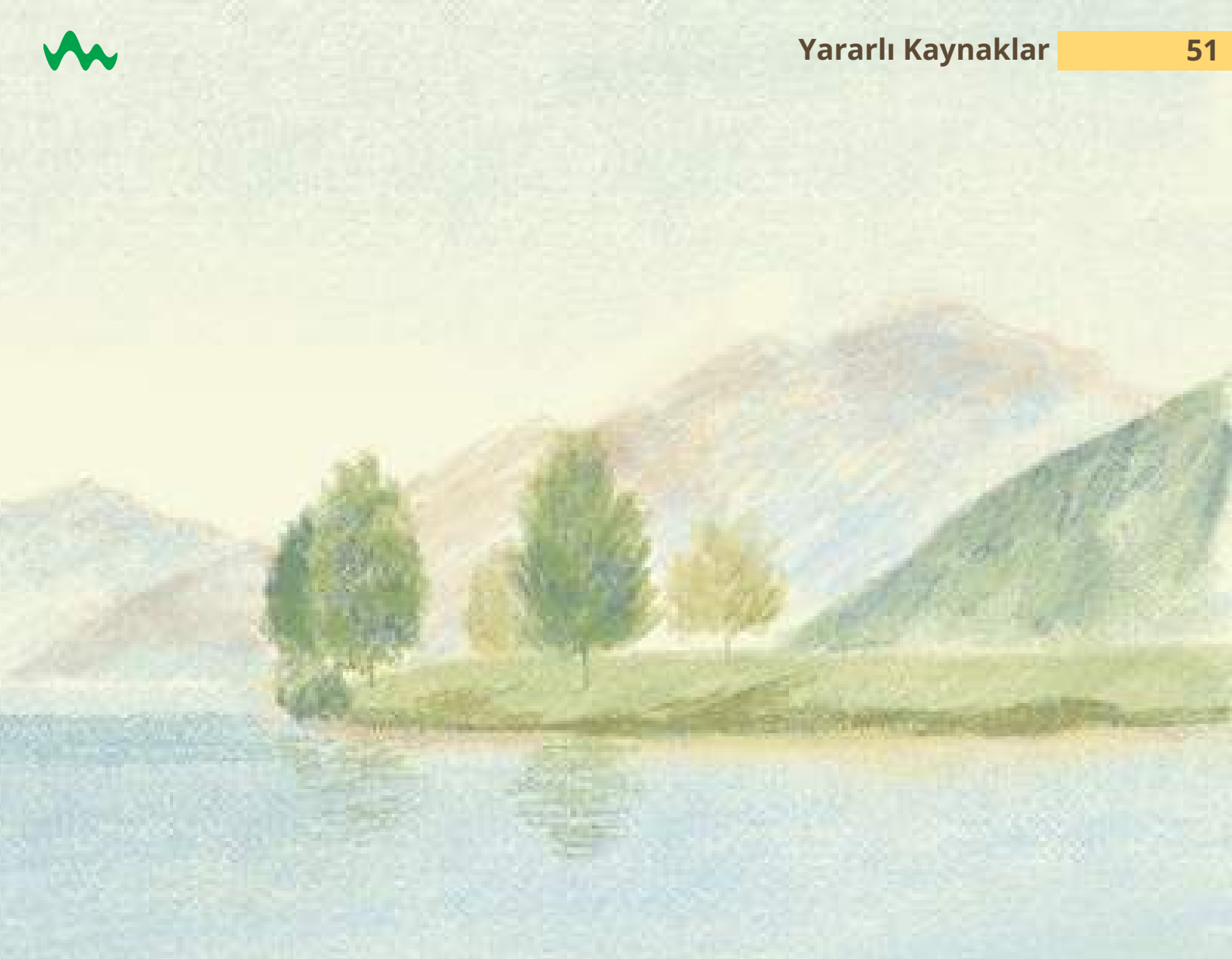
Yararlı Kaynaklar

ÇOCUK HAKLARI VE İNSAN HAKLARI

- [Pusulacık: Çocuklarla İnsan Hakları Çalışma Kılavuzu](#)
- [BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Animasyon Filmleri](#)
- [Ortaokullarda ve Çocuklarla Çalışan Merkezlerde Çocuk Hakları Uygulamaları Öğretmen Kılavuzu](#)
- [Çocuk ve Genç Aktivistlerle Çalışma 101 El Kitabı](#)
- [Pusula: Gençlerle İnsan Hakları Çalışma Kılavuzu](#)
- [BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme](#)
- [BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme Uygulama Kitabı](#)
- [ÇHDS ve İhtiyari Protokoller, Usul Kuralları ile Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorumları](#)
- [KDK Çocuk](#)
- [ICHILD Hak İhlallerine Karşı Ne Yapabilirim? Videosu](#)
- [İHEB Animasyon Filmi](#)
- [İHEB Animasyon Filmi Kitapçığı](#)
- [Hak Temelli Yaklaşım Ve Çocuk Hakları Videosu](#)
- [İnsan Haklarını Anlamak İnsan Hakları Eğitimi El Kitabı](#)
- [İklim Değişikliği Odağında Çocuk Hakları Ve Çevre Hakkında Genel Yorum No.26 Unicef Çocuk Dostu Versiyonu](#)
- [İklim Krizi ve Çocuk Hakları Posteri](#)
- [Katılımcı ve Güvenli Gençlik Aktivizmi Vaka Kartları Seti](#)
- [Katılımcı ve Güvenli Gençlik Aktivizmi Haklar Animasyonu](#)
- [Çocukların İyi Olma Halini Destekleyen Doğa Etkinlikleri - Roots & Shoots Türkiye](#)

AYRIMCILIK VE EŞİTLİK

- [BM Engelli Hakları Sözleşmesi](#)
- [BM Engelli Hakları Sözleşmesi Animasyon Filmi](#)
- [Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi Çocuklar İçin Sadeleştirilmiş Metin Türkiye Spina Bfida Derneği](#)
- [Haklarımı Öğreniyorum, Çocuk Dostu BM Engelli Hakları Sözleşmesi](#)
- [Engelli Hakları Odaklı Kapsayıcı Okul İçin Öğretmen Kılavuzu, BİLGİ SEÇBİR-Tohum Otizm Vakfı](#)
- [Engellilik ve Ayrımcılık Eğitimciler için El Kitabı, BİLGİ SEÇBİR](#)
- [Engellilik ve Ayrımcılık Eğitimciler için Temel Metinler ve Örnek Dersler](#)
- [ENÇOKK, Engelli Hakları Oyunu, Türkiye Spina Bfida Derneği](#)
- [Engelli Çocuk Hakları Ağı](#)
- [Eğitimde Engelli Hakları:Okulda Birlikte Hayatta Birlikte Projesi Etkinlik Önerileri BİLGİ SEÇBİR - Tohum Otizm Vakfı](#)
- [BİLGİ SEÇBİR YAYINLARI](#)

ÇOCUKLARLA ÇALIŞMA ÜZERİNE KAYNAKLAR

- [Katılımcı Okul Uygulamaları: Eğitimciler için El Kitabı](#)
- [Sınıfta Çocuk Katılımını Artırma Püf Noktaları](#)
- [Gençler İçin Çocuklarla Çalışma Kılavuzu](#)
- [“Abla Bir Daha Gelecek misin?” Türkiye’de Çocuklarla Gönüllülük Deneyimleri \(A. Beyazova&G. Durmuş\).\(s.133-165\)](#)
- [Türkiye Deneyimsel Öğrenme Topluluğu Buz Kırıcılar ve Hareketlendiriciler](#)
- [Sosyo-Duygusal Öğrenme Başka Bir Okul Mümkün Yayınları](#)
- [Okullarda Empatiyi Geliştirmek için bir Rehber, Ashoka Türkiye](#)
- [Sosyo-duygusal Öğrenme Uygulama Örnekleri \(Fark Yaratan Sınıflar\)](#)
- [Çocuklarla Çok Güzel Atölye İçerik Kitabı, Tarlabası Toplum Merkezi](#)
- [Oyuna Alan Aç Uygulama Kılavuzu, Sulukule Gönüllüleri Derneği](#)

 müzikist

 Bilgi
Çocuk
Çalışmaları

Hollanda Krallığı

Çocuklar için
**HAK ODAKLI
YARATICI
ETKİNLİKLER
REHBERİ**

Telif Hakkı

© 2025 Müzikist Derneği. Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

www.muzikist.org